กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

พรนภา วัดน้อย

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

พรนภา วัดน้อย

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง "กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1"
ของ พรนภา วัดน้อย
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนะ ศรีปัตตา)
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)
หัวหน้าภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา

ชื่อเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ผู้วิจัย พรนภา วัดน้อย

ประธานที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนะ ศรีปัตตา

ประเภทสารนิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2564

คำสำคัญ กระบวนการนิเทศภายใน, การนิเทศภายในสถานศึกษา, การจัดการเรียนรู้ของครู

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน และครู จำนวน 159 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 320 คน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่มอร์แกน โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครูได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ผลการหาค่า IOC คือ 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe’s method)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับ

มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการวางแผนการนิเทศ รองลงมาคือ ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ และขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ และขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ

2. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมและรายขั้น พบว่า ตำแหน่งที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมและรายขั้น พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ไม่แตกต่างกัน

Title PROCESS OF INTERNAL SUPERVISION IN SCHOOL TO PROMOTE TEACHERS' LEARNING MANAGEMENT UNDER KAMPHAENGPHET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

Author PORNNAPA WATNOI

Advisor Assistant Professor Tussana Siputta, Ph.D.

Academic Paper M.Ed. Independent Study in Educational Administration, Naresuan University, 2021

Keywords Process of Internal Supervision Supervision in educational institutions Teachers' learning management

ABSTRACT

This research aimed 1) to study process of internal supervision in school to promote teachers' learning management under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 and 2) to compare process of internal supervision in school to promote teachers' learning management under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1, classified by position and work experience. The samples included 161 directors and 159 teachers, totaling 320 people who work in educational institutions under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year 2021. The sample size was determined by using Krejcie and Morgan's table. The directors were selected by purposive sampling and the teachers were selected by stratified sampling. The instrument for data collection was a questionnaire on supervision in educational institutions promoting the development of teachers' learning management under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 in a form of a 5-level rating scale. The IOC value was 0.67 – 1.00 and the reliability was 0.98. The data were analyzed by mean, standard deviation, T-test, and One Way ANOVA, and the difference between pairs was tested by Scheffe's method.

The findings revealed that

1. The result of a study on process of internal supervision in school to promote teachers' learning management under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 was overall at a high level. When considering each step, the highest mean was the supervision planning, followed by the supervision operation. The lowest mean was the study of current condition, problems, need for supervision, assessment, and supervision improvement.

2. As for the comparison result of process of internal supervision in school to promote teachers' learning management under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1, classified by position, in overall and by step, different positions had different supervision in educational institutions promoting the development of teachers' learning management with a statistical significance of .05 and as for the comparison result of process of internal supervision in school to promote teachers' learning management under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1, classified by work experience, in overall and by step, different work experience did not have different supervision in educational institutions promoting the development of teachers' learning management.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ประสบความสำเร็จลงได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนะ ศรีปัตตา อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้ให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้การสนับสนุนและช่วยเหลือข้าพเจ้ามาโดยตลอด จนการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถิรวิท ไพรมหานิยม อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร นายบุญส่ง บำรุงสุข ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลตอบแบบสอบถามจนสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลได้อย่างสมบูรณ์

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้คำชี้แนะให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

พรนภา วัดน้อย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ
ประกาศคุณูปการ ..... ช
สารบัญ ..... ซ
สารบัญตาราง ..... ญ
สารบัญภาพ ..... ฐ
บทที่ 1 บทนำ 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย 3
ขอบเขตของการวิจัย 3
นิยามศัพท์เฉพาะ 5
สมมติฐานของการวิจัย 7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา 9
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 20
แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา 27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 49
กรอบแนวคิดในการวิจัย 53

บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....54
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....55
การเก็บรวมรวมข้อมูล.....57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....58
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....59
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....60
ตอนที่ 2 ผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1.....61
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1.....70
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1.....91
บทที่ 5 บทสรุป.....92
สรุปผลการวิจัย.....92
อภิปรายผลการวิจัย.....95
ข้อเสนอแนะ.....98
บรรณานุกรม.....100
ภาคผนวก.....106
ประวัติผู้วิจัย.....124

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงสังเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 46

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 55

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง 60

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน 60

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวม 61

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ.....62

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการวางแผนการนิเทศ 64

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ 66

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ.....68

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวม.....70

ตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ จำแนกตามตำแหน่ง 71

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการวางแผนการนิเทศ จำแนกตามตำแหน่ง.....73

ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ จำแนกตามตำแหน่ง.....75

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ จำแนกตามตำแหน่ง 77

ตาราง 15 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....79

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....80

ตาราง 17 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการวางแผนการนิเทศ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....83

ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....86

ตาราง 19 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน .89

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....53

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากสภาพแวดล้อมสังคม เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคนในชาติ ให้มีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553) การบริหารการศึกษามีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เป็นภาระกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนและเทคนิคต่าง ๆ โดยทั้งนำศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้ เพื่อทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการ เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาการศึกษาของคนในชาติ (สัมมา รธนิธย์, 2556 น. 94) โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่ในการพัฒนาการศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ คือกระบวนการนิเทศการศึกษา จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่กับกระบวนการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 น. 1)

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษามีขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน (จิติมา วรรณศรี, 2557 น. 113) คือ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพและปัญหา ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการนิเทศ และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุง ถ้าขาด 4 ขั้นตอนนี้ จะส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ของครู การนิเทศภายในจึงเป็นวิธีการและกระบวนการสำคัญ

ของการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู และบุคลากรให้สามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้คำแนะนำในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ คิดค้นและพัฒนานวัตกรรม วิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น อีกทั้งติดตามดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และส่งเสริมการคิดแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพของครู และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุเป้าหมายการนิเทศอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ ช่วยให้ผู้บริหารได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้และการดำเนินงาน รวมทั้งช่วยให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ (จิติมา วรรณศรี, 2557, น. 107) การนิเทศภายในสถานศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศทางการศึกษาที่มุ่งพัฒนาการเรียนการสอนที่จัดดำเนินการในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนโดยตรง (วัชรา เล่าเรียนดี, 2550, น. 120) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมให้เพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น "การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ" มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565)

แต่จากรายงานสรุปผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการประเมินทั้ง 4 วิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ พบว่า ความรู้ความสามารถของผู้เรียนยังต่ำกว่าผลการประเมินระดับประเทศ ทั้งนี้ สาเหตุเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูที่จะสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และขาดความต่อเนื่องในการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เรียนขาดองค์ความรู้ อีกทั้งไม่ได้นำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ประโยชน์ (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 – 2564 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2563 – 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

สัญชัย พูลสุข (2556, น. 139) ที่ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่า โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) สูง มีการดำเนินการนิเทศภายในปัจจุบันอย่างเป็นระบบ ชัดเจน มีความต่อเนื่อง และแสดงออกถึงความใส่ใจของผู้นิเทศในทุกขั้นตอน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เป็นระบบ ชัดเจน เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้ของครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ได้ข้อมูลกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
2. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาตำรา เอกสารของนักวิชาการ และนักการศึกษาหลายท่าน และนำมาสังเคราะห์จัดกลุ่มกระบวนการนิเทศ

ภายในสถานศึกษา โดยได้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สรุปเป็นกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ประกอบไปด้วย 4 ขั้น คือ ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ ขั้นการวางแผนการนิเทศ ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ และขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน และครู จำนวน 1,679 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,840 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน และครู จำนวน 159 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น จำนวน 320 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครูได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนแต่ละอำเภอในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

3.1.1 ตำแหน่ง จำแนกเป็น

1) ผู้บริหารสถานศึกษา

2) ครู

3.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น

1) ต่ำกว่า 5 ปี

2) 5 - 10 ปี

3) ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย

3.2.1 ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ

3.2.2 ขั้นการวางแผนการนิเทศ

3.2.3 ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ

3.2.4 ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือแก่ครูในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ ขั้นการวางแผนการนิเทศ ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ และขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ

1.1 ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ หมายถึง การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันประเมินความต้องการ วิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริง เพื่อวางแผน เลือกประเด็น หรือเรื่องที่สนใจจะปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนศึกษานโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนำไปวางแผนการนิเทศภายในที่จะส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

1.2 ขั้นการวางแผนการนิเทศ หมายถึง การนำผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมาวางแผนร่วมกัน โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในและกำหนดบทบาทหน้าที่ โดยมีการประชุมวางแผน จัดทำโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี และร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการ เครื่องมือ ระยะเวลา รายละเอียดตัวชี้วัดต่าง ๆ รวมทั้งจัดทำคู่มือการประเมินผลการนิเทศภายใน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศภายใน โดยผู้นิเทศมีเครื่องมือ วิธีการ กิจกรรม และเทคนิคต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการ ผู้นิเทศให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะ และสร้างขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้รับการนิเทศ มีการจัดประชุมหลังการจัดการนิเทศภายในรวมทั้งกำกับ ติดตามให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทุกครั้ง และปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.4 ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ หมายถึง การวิเคราะห์สรุปผลจากการปฏิบัติการนิเทศภายใน โดยตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ตรวจสอบอุปสรรค ปัญหา หาสาเหตุ และดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และจัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล และนำผลที่ได้จากการประเมินผลการนิเทศมาแจ้งให้กับผู้รับการนิเทศทราบเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564

3. ครู หมายถึง ครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564

4. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาของการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำแนกเป็น ต่ำกว่า 5 ปี 5 - 10 ปี และตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 หมายถึง ส่วนราชการที่มีการแบ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบไปด้วยสถานศึกษาในสังกัด 5 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอไทรงาม อำเภอพรานกระต่าย อำเภอลานกระบือ และอำเภอโกสัมพีนคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1.1 ความหมายการบริหารสถานศึกษา

1.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

1.3 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้

2.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

2.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

2.4 หลักการในการจัดการเรียนรู้

3. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

3.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

3.2 ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

3.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

3.4 หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา

3.5 กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายการบริหารสถานศึกษา

สมเกียรติ เอี่ยมกลั่น (2548, อ้างถึงใน พระราชวุธ ปญฺญาวชิโร เพชรไพร, 2561, น. 17) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการร่วมกันของบุคคลโดยใช้หลักการ ทฤษฎี กระบวนการ และวิธีการต่าง ๆ กับทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ก่อให้เกิดสังคมเข้มแข็งนำไปสู่รากฐานการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

ภารดี อนันต์นาวี (2552, น. 2) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คน ร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาให้เด็กเยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน ให้มีความสามารถ ทัศนคติ พฤติกรรม ค่านิยมหรือคุณธรรม ส่วนในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจนั้น ต้องการให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน

ศิลป์ชัย อ่วงตระกูล (2552, น. 8) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับกลุ่มบุคคลมืออาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด (2552, อ้างถึงใน ทรงพล เจริญคำ, 2559, น. 3) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการและกิจกรรมที่ผู้บริหารขององค์กรทางการศึกษาใช้ภาวะผู้นำในการระดมทรัพยากรเทคนิคในการประยุกต์ศาสตร์และศิลป์การบริหารมาใช้ในกิจกรรมทางการศึกษา การพัฒนาองค์กรทางการศึกษา และสมาชิกของสังคม ให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ การประกอบอาชีพเป็นคนดีของสังคมตามเป้าหมายและนโยบายของประเทศ

ณัฐรฎา พวงธรรม (2553, น. 14) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหาร การพัฒนา และปรับปรุงวิธีการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อนำพาสถานศึกษาสู่ความก้าวหน้า ส่งเสริมความเจริญด้านความคิด ความรู้ควบคู่กับการสอดแทรกคุณธรรมแก่นักเรียนเพื่อให้ได้นักเรียนที่มีคุณภาพ

สมคิด มาวงศ์ (2554, น. 11) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุกด้านที่เกิดจากบุคลากรหลาย ๆ คน ร่วมมือกัน

บริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยวิธีการจัดการองค์การที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาหรือหน่วยงานแต่ละแห่ง

จรัส อติวิทยาภรณ์ (2554, น. 3) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติพฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555, น. 23-24) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากรในโรงเรียน อธิการบดีหรือผู้ร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอนการจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่ และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย และอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า “ภารกิจทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา” นั่นเอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน

สัมมา รธนิธย์ (2556, น. 95) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรม หรือกระบวนการต่าง ๆ ที่มีความร่วมมือของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการวางแผน การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมและการจัดการ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษา

สุภัค ยมพุก และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (2558, น. 30, อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอธิชัย และสุชาติ บางวิเศษ, 2563, น. 30) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่จะทำให้บุคลากรเกิดการรับรู้กระบวนการในการบริหารสถานศึกษา สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

ทรงพล เจริญคำ (2559, น. 3) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นำทรัพยากรคน (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ อุปกรณ์ (Meterials) และการบริหารจัดการ (Management) มาใช้บนพื้นฐานความเชื่อ วัฒนธรรมองค์กร บรรทัดฐานขององค์กร โดยใช้ภาวะผู้นำ เทคนิคการบริหารทั้งศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมปอง ชาสิงห์แก้ว (2560, อ้างถึงใน พระราชวุธ ปญฺญาวชิโร (เพชรไพร), 2561, น. 17) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ ในการบริหารสถานศึกษามุ่งพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตมหาบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถขั้นสูง มีประสบการณ์วิชาชีพ และสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติวิชาชีพในการบริหารการศึกษาและการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเตรียมผู้นำทางบริหารการศึกษาขั้นสูง

ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอธิชัย และสุชาติ บางวิเศษ (2563, น. 30) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ความคิดความสามารถและความเป็นคนดีที่ หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษาการปกครองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า “ภารกิจทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษานั่นเอง”

จากการที่มีผู้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่กลุ่มบุคคล หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล ตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

สัมมา รธนิธย์ (2556, น. 94) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เป็นภาระกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน และเทคนิคต่าง ๆ โดยทั้งนำศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้ เพื่อทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการ เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้อง

และมีคุณภาพจากสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาการศึกษาของคนในชาติ

ครรชิต มาลัยวงศ์ (2557) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญมากเพราะการศึกษาของเยาวชนหรือคนในประเทศจะดีหรือเลว จะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารการศึกษาหรืออีกนัยหนึ่งก็คือขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษาของบ้านเมืองนั่นเอง หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษาและผลกระทบของการศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติแล้ว ประเทศนั้นก็จะมีความรุ่งเรืองในทุก ๆ ทาง ในทางตรงกันข้าม หากประเทศใดไม่มีนักบริหารการศึกษาที่เก่งและทำงานโดยกำหนดเอาความก้าวหน้าและความรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นธงชัยแล้วก็ยากที่ประเทศนั้นจะรุ่งเรืองได้

อรุณี ทองนพคุณ (2558) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบขั้นตอนกติกาและวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุนและมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ การบริหารการศึกษามีความจำเป็น เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ

พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรตโน (2558) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพียงใดขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการศึกษา โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลโดยอาศัยหลักการบริหารต่าง ๆ ตามสภาพการณ์ของสถานศึกษา

ดุจฤทัย โพยนอก (2559) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จและเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นว่าการบริการมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งในการช่วยก่อให้เกิดการตัดสินใจการปฏิบัติงาน การตัดสินใจเป็นการจุดประกายให้มีการเริ่มต้นในการปฏิบัติงานพร้อมทั้งมีการดำเนินการตามลำดับเพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผลในงานนั้น เนื่องด้วยผู้ปฏิบัติงานได้มองเห็นคุณค่าของการบริหาร

ธัญดา ยงยศยิ่ง (2560) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา หากไม่มีระบบการบริหารสถานศึกษาก็จะไม่สามารถดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมไปตามเป้าหมายได้ และการบริหารสถานศึกษายังเป็นเครื่องมือที่ชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาอีกด้วย

ภารดี อนันต์นาวี (2553, น. 3) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎีสาขาหนึ่ง มีองค์ประกอบของความรู้ มีเกณฑ์ทฤษฎีทางการบริหารนำมาจากศาสตร์ สาขาอื่น ๆ โดยนำมาศึกษา ค้นคว้า วิจัยในเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อนำผลไปปฏิบัติ การบริหารขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละบุคคลที่จะทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย นับว่าเป็นการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติให้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม นับเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง

ณัฏฐ์ธนัน ระวีพงษ์ (2557) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากกับองค์กรต่าง ๆ เพราะกระบวนการจัดการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรได้ใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ปัจจัยการผลิต ทุน งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นที่พอใจแก่ผู้ร่วมงานในองค์กรผู้เกี่ยวข้องและสาธารณะชนตามเป้าหมายที่วางไว้ก่อให้เกิดความสุขด้วยกันทุกฝ่าย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับภาระหน้าที่ของสถานศึกษาที่มีบทบาทในการบริหารจัดการการศึกษาให้กับเยาวชนทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ คือการมุ่งพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามความคาดหวัง คือเป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจประกอบด้วยสติปัญญา ความรู้คุณธรรม จริยธรรมตลอดจนวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตโดยสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สัมมา รธนิธย์ (2556, น. 94) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เป็นภาระกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน และเทคนิคต่าง ๆ โดยทั้งนำศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้ เพื่อทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการ เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพจากสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาการศึกษาของคนในชาติ

เสถียร อ่วมพรหม (2559) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารว่า การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาศัยหลักกฎหมายและหลักการบริหารที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมขององค์การ

อร่าม วัฒนะ (2561) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานรับผิดชอบร่วมดำเนินการ มีรูปแบบขั้นตอน วิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรง เชื่อถือได้ โดยเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่ดีในการเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

อธิวัฒน์ พันธ์รัตน์ (2562) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหาร กำหนดทิศทางและเป้าหมายได้อย่างชัดเจน ผู้บริหารใช้ทรัพยากรในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสามารถกระจายงานได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสมตามความสามารถ ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

จากการที่มีผู้ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นภาระกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนดแบบแผน และเทคนิคต่าง ๆ มีการดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างระบบและต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เชื่อถือได้ บริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลโดยอาศัยหลักการบริหารต่าง ๆ

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

เอกรินทร์ สี่มหาศาล (2546, น.131, อ้างถึงใน สัมมา รธนิธย์, 2556, น. 96 - 98) กล่าวถึงภารกิจสำคัญของการบริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

1. กระจายอำนาจการบริหาร การจัดการศึกษา การตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ จากส่วนกลางสู่โรงเรียน โดยเน้นความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

2. การจัดแผนการเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. การจัดการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

4. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับองค์กรการเมืองท้องถิ่น เพื่อประสานนโยบายให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาการศึกษาในชุมชนให้มากที่สุด

5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่น เพื่อร่วมดำเนินการให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

6. การปรับแปลงบทบาทจากการบริหารงานราชการ และงานโรงเรียนมาเป็นการจัดการศึกษาของชุมชนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเทียบเคียงจากคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติ และความต้องการของชุมชน โดยจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อตรวจสอบทบทวนคุณภาพ และดำเนินการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่กำหนด

ธีระ รุญเจริญ (2546, น. 6, อ้างถึงใน สัมมา รธนิธย์, 2556, น. 97) กล่าวถึง ภารกิจการบริหารโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สรุปได้ดังนี้

1. จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการให้การศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมให้บรรลุความมุ่งหมายที่กำหนด ซึ่งเป็นการศึกษาตลอดชีวิต

2. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั้งนักเรียนปกติ นักเรียนพิการ นักเรียนด้อยโอกาส และนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

3. จัดการศึกษาโดยใช้รูปแบบการจัด 3 รูปแบบ คือ ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยตามความเหมาะสม

4. ปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักการและแนวทางที่กำหนดไว้ อาทิเช่น จัดตามธรรมชาติและศักยภาพของนักเรียนแต่ละวัยและแต่ละคน จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ตลอดทั้งจัดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

5. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยปรับหลักสูตรแกนกลางให้เหมาะกับสภาพปัญหาและความต้องการท้องถิ่นที่ตั้งโรงเรียน

6. จัดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยให้การศึกษาอบรมตามความจำเป็นและความเหมาะสม

7. จัดให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตลอดทั้งส่งเสริมให้ใช้กระบวนการวิจัยในการเรียน

8. บริหารจัดการโรงเรียนตามการกระจายอำนาจการบริหารทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป สอดคล้องกับหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเต็มที่

9. จัดการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งคุณภาพภายในและภายนอกตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

10. พัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรอื่น เพื่อจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับแนวทางหลักการที่กำหนดตามการปฏิรูปการศึกษา

11. แสวงหาเทคโนโลยี ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนในโรงเรียน

กล่าวได้ว่างานหลัก ๆ ในการบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มี 4 ด้าน คือ การบริหารทั่วไป การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารงานวิชาการ

จันทรานี สงวนนาม (2551, น. 140 อ้างถึงใน สัมมา รธนิธย์, 2556, น. 98) กล่าวถึงผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดลำดับความสำคัญของภารกิจสถานศึกษาศึกษาเรียงลำดับความสำคัญดังนี้

อันดับ 1 การบริหารงานวิชาการ

อันดับ 2 การบริหารงานบุคคล

อันดับ 3 การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน

อันดับ 4 การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ

อันดับ 5 การบริหารงานอาคารสถานที่

อันดับ 6 การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สัมมา รธนิธย์ (2556, น. 96 - 98) กล่าวถึง ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา หมายถึงกิจกรรมที่ต้องดำเนินการในการสนับสนุนและส่งเสริมแก่บุคลากร ให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารต้องตระหนักถึงว่าทุกกิจกรรมในการบริหารจัดการต้องเน้นให้เกิดคุณภาพตามเป้าหมาย เป็นที่พึงพอใจแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสีย โดยมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered Students) ที่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถ

ตามศักยภาพ และตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการตามเป้าหมายทางการศึกษาที่ต้องการ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557, น. 59 - 60) กล่าวถึง ขอบข่ายการบริหารของสถานศึกษา หมายถึง การแบ่งระบบสังคมในโรงเรียน กับสิ่งแวดล้อมแยกออกจากกัน กิจกรรมที่เกิดขึ้นในโรงเรียนจากการกระทำของบุคลากรในโรงเรียนจัดว่าเป็นระบบสังคมในโรงเรียน ส่วนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม รวมทั้งเทคโนโลยี จัดว่าเป็นสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น การศึกษาวิเคราะห์เชิงบริหารใช้เส้น “ขอบเขตการบริหารโรงเรียน (Boundry)” เป็นจุดแยกความคิดระหว่างระบบสังคมในโรงเรียนกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เข้าใจอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อระบบสังคมในโรงเรียน

สิ่งแวดล้อม (Environment) สิ่งแวดล้อมของระบบสังคมในโรงเรียน หมายถึง ผู้ปกครอง นักเรียน ศิษย์เก่า ประชาชนในชุมชนรอบโรงเรียน สถาบันทางสังคม และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และอาจรวมถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อม มหภาคด้วย สิ่งแวดล้อมดังกล่าวนี้ ส่งอิทธิพลต่อระบบสังคมภายในโรงเรียนทางด้านปัจจัยป้อน กระบวนการและผลผลิต

แคมป์เบลล์ และคณะ (Campbell and others, 1983, p. 116, อ้างถึงใน สัมมา รธนิธย์, 2556, น. 98) กล่าวถึง ขอบข่ายงานที่สำคัญของโรงเรียนมีอยู่ 6 งานด้วยกัน คือ งานพัฒนาหลักสูตรและการสอน งานบริหารกิจการนักเรียนงานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน งานสัมพันธ์ชุมชน

จากการที่มีผู้กำหนดขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีการแบ่งงานในการบริหารออกเป็นด้าน ๆ และมีรายละเอียดมากน้อยขึ้นกับขนาดขององค์การ และความคล่องตัวในการบริหาร แต่ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ต้องมีประสิทธิภาพสูงสุด แต่ถึงอย่างไรการบริหารสถานศึกษาต้องมีงานหลัก ๆ 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารงานบุคลากร
3. การบริหารงบประมาณ
4. การบริหารงานทั่วไป

มีรายละเอียดในแต่ละงาน ดังต่อไปนี้

1. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 การจัดการหลักสูตร และแผนการเรียนรู้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตร การจัดทำแผนการเรียนรู้ การวางแผนการดำเนินงานวิชาการ

1.2 การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดตารางสอนการกำหนดผู้สอน การดำเนินการสอน การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร

1.3 การจัดสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดดำเนินการเกี่ยวกับ วัสดุ อุปกรณ์สื่อ ห้องสมุด นวัตกรรม ตลอดจนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

1.4 การนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอน ประกอบด้วย การติดตามการดำเนินการสอน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาครู การประชุมทางวิชาการ

1.5 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ประกอบด้วย การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน การประเมินผลการสอนของครู การประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา

2. ขอบข่ายการบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การวางแผนอัตราบุคลากร ประกอบด้วย การประเมินความต้องการบุคลากรของหน่วยงานการจัดทำและนำเสนอแผนอัตราบุคลากร การกำหนดตำแหน่ง การเกลี่ยอัตราบุคลากร และการพัฒนาระบบข้อมูลบุคลากร

2.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ประกอบด้วย การเสนอความต้องการบุคลากร การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากร การมอบหมายภาระหน้าที่ตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณ การทดลองปฏิบัติหน้าที่ การแต่งตั้งและจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การจัดทำทะเบียนประวัติ และใบประกอบวิชาชีพ

2.3 การบำรุงรักษาบุคลากร ประกอบด้วย การจ่ายเงินเดือนและค่าตอบแทน การจัดสวัสดิการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การลา การพิจารณาความดีความชอบและการเลื่อนขั้น การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ เช่น การขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์

2.4 การพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย การวิเคราะห์ และจัดทำแผนการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การลาศึกษาต่อ การกำกับติดตามและนิเทศเพื่อพัฒนาบุคลากร

2.5 การประเมินบุคลากร ประกอบด้วย การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางวิชาชีพ การดำเนินงานทางวินัยและการลงโทษ เช่น การให้ไปช่วยราชการ การย้าย การพักราชการ และการให้ออก

3. ขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 การจัดตั้งงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและดัชนีชี้วัดความสำเร็จการวิเคราะห์แผนกลยุทธ์ จัดทำแผนงบประมาณให้เชื่อมโยงกับดัชนีชี้วัดความสำเร็จการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญ และการจัดทำคำขอจัดตั้งงบประมาณ

3.2 การบริหารงานงบประมาณ ประกอบด้วย การขออนุมัติแผนการใช้ การจัดสรรงบประมาณการบริหารการเงิน ได้แก่ การเบิก การรับ การเก็บ การจ่าย และการนำส่งเงิน การบริหารการบัญชี การทำบัญชี การทำทะเบียนการเงิน การรายงาน การติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน การรายงานผลการใช้งบประมาณ

3.3 การบริหารพัสดุ ครุภัณฑ์ ประกอบด้วย การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ การจัดซื้อจัดจ้าง การเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการ การสั่งซื้อ สั่งจ่าย การตรวจรับ การเบิกจ่ายวัสดุครุภัณฑ์ และอุปกรณ์การศึกษา การจัดทำทะเบียนควบคุมพัสดุ ครุภัณฑ์ และการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับทรัพย์สินของทางราชการ

3.4 การระดมทรัพยากรและการจัดการสินทรัพย์ ประกอบด้วย การระดมทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ การดำเนินการด้านกองทุนต่าง ๆ เช่น ทุนการศึกษา กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนสวัสดิการ การจัดหาผลประโยชน์จากสินทรัพย์

3.5 การตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ ประกอบด้วย การกำหนดแผนการตรวจสอบค่าใช้จ่าย การตรวจสอบวิเคราะห์ประเมินความเพียงพอและประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน การตรวจสอบระบบ การดูแลรักษาและความปลอดภัยของทรัพย์สิน การวิเคราะห์ และประเมินคุณภาพการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความประหยัดและคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรของหน่วยงาน

4. ขอบข่ายการบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 งานธุรการและสารบรรณ ประกอบด้วย การจัดทำหนังสือ และเอกสารอื่น ๆ เอกสาร การเก็บรักษา การยืม และการทำลายเอกสาร การจัดทำระเบียบข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง

4.2 งานทะเบียนสถิติและรายงาน ประกอบด้วย การจัดทำทะเบียนสถิตินักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และลูกจ้าง จัดทำรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงาน และสาธารณชน การเก็บรักษาข้อมูลต่าง ๆ และการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานของสถานศึกษา

4.3 งานกิจกรรมนักเรียนและบริการต่าง ๆ ประกอบด้วย การควบคุมดูแลความประพฤติ การแนะแนวและให้คำปรึกษา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การบริการด้านอาหาร

สุขภาพ การนำนักเรียนไปทัศนศึกษา การจัดหาทุนการศึกษา การจัดพาหนะรับส่ง การประสานงานกับผู้ปกครอง และพัฒนาเครือข่ายทางการศึกษา การบริการด้านกีฬา การเกณฑ์เด็กเข้าเรียนและการรับนักเรียน การจัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ การจัดบริการโสตทัศนูปกรณ์ การปฐมนิเทศ ปัจฉิมนิเทศ และการจัดโครงการต่าง ๆ

4.4 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วยการร่วมมือและส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ การจัดทำและให้บริการข้อมูลสารสนเทศ การให้บริการด้านอาคารสถานที่ การส่งเสริมและสนับสนุนของสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่าหรือมูลนิธิการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน การระดมความร่วมมือในชุมชน การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนการสำรวจความต้องการและให้บริการการศึกษาแก่ชุมชน การเสนอแต่งตั้งและจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา

4.5 งานอาคารสถานที่ ประกอบด้วย การวางผังบริเวณสถานศึกษาการกำหนดแผนการใช้อาคารสถานที่ การควบคุมการก่อสร้างและการปรับปรุง การกำหนดมาตรการป้องกันการรักษาความปลอดภัยต่าง ๆ การจัดทำทะเบียนประวัติการใช้ และการซ่อมแซม การกำหนดการใช้งานให้เหมาะสมกับรูปแบบอาคารและอาคารประกอบ การจัดการดูแลและทำความสะอาดห้องเรียนอาคารเรียน และบริเวณสถานศึกษา

4.6 การวางแผน อำนวยการ และประสานงาน ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ และแผนงานโรงเรียน การจัดระบบและพัฒนาโรงเรียน การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษา การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน การประสานงานราชการต่าง ๆ การจัดประชุมครู และการดำเนินงาน ด้านเลขานุการต่าง ๆ การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานการปฏิบัติงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

ความหมายของการจัดการเรียนรู้

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542, น. 255) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุมการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล

ทิศนา แขมมณี (2545, น. 120) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้งโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน และประโยชน์สูงสุดที่ควรได้รับและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2550, น. 28) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา กระบวนการทางสังคม และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัด

สุรพล เอี่ยมอู่ทรัพย์ (2551, น. 1) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนโดยครูพยายามหารูปแบบวิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อที่จะให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด โดยครูและนักเรียนจะต้องเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน พร้อมคิดหาสิ่งใหม่เรียนรู้ร่วมกัน หรือครูต้องนำหลักคิด ตลอดจนวิธีการแปลก ๆ ใหม่ ๆ นำไปใช้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาในตัวผู้เรียนต่อไป

ประเวศ วะสี (2556, น. 67) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งสถานการณ์จริงของแต่ละคนไม่เหมือนกัน จึงต้องเอาผู้เรียนแต่ละคนเป็นตัวตั้ง ผู้สอนต้องเลือกจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์กิจกรรมและการทำงานอันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งทางกาย ทางจิตใจ หรืออารมณ์ ทางสังคม และทางสติปัญญา ซึ่งรวมถึงพัฒนาการทางจิตวิญญาณด้วย

จากการที่มีผู้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การพัฒนาความคิดและความสามารถ โดยอาศัยประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยครูใช้เทคนิควิธีการจัดสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงกับสิ่งที่ตนเองถนัด ตามความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553, น. 3) กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ว่าเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียน ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หรือผู้สอนด้วยเช่นกัน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน ดังนี้

1. มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้

2. เกิดทักษะหรือมีความชำนาญในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้

3. เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน

4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

5. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้

ประยงค์ เนาวบุตร (2555, น. 7) ได้จำแนกความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อผู้เรียน

1.1 ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาอย่างถ่องแท้

1.2 ทำให้ผู้เรียนมีทักษะหรือความชำนาญตามบทเรียนเพิ่มขึ้น

1.3 ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน

1.4 ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.5 ทำให้ผู้เรียนใฝ่ใจในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีก

2. ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู

2.1 ทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน และมีขั้นตอนการดำเนินการแบบเดียวกัน

2.2 ทำให้ครูสามารถใช้ทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

2.3 ทำให้ครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถผนึกกำลังในการสร้างความร่วมมือ หรือแบ่งปันองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ระหว่างกันและกันได้

2.4 ทำให้สถานศึกษาประหยัดเวลาและงบประมาณในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากครูสามารถใช้ประโยชน์จากกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ หรือทรัพยากรอื่นร่วมกันได้

จากการที่มีผู้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ คือ ผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา เกิดความชำนาญ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

อุษา คงทอง (2553, น. 4-5) กล่าวถึง องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษาจากข้อมูลหลายประการ เพื่อนำมาช่วยเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ของตนและการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตาม ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ผู้เรียน

ธรรมชาติของผู้เรียน เป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก เกี่ยวกับความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ความต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง และจะละเลยไม่ได้

2. บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

ผู้สอนเป็นส่วนที่สำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่จะกำหนดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการ ความเป็นประชาธิปไตย ความเคร่งเครียด ความชื่นบานของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนด แต่ถึงกระนั้นก็ตาม บรรยากาศในชั้นเรียนยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกนอกเหนือไปจากตัวผู้สอน คือ ผู้เรียนเข้าชั้นเรียนโดยไม่ได้รับประทานอาหารเช้า หรืออาหารกลางวัน ผู้เรียนเริ่มเรียนชั่วโมงแรกด้วยความรู้สึกหิว หรือบางครั้งผู้เรียนได้รับสิ่งกระทบกระเทือนใจติดตามมา เนื่องจากความไม่ปรองดองในครอบครัว เป็นต้น ส่วนทางด้านตัวผู้สอนนั้น อาจจะมีความกดดันจากฝ่ายบริหารหรือจากครอบครัว เศรษฐกิจอาหารเช้าก่อนมาสถานศึกษาของผู้สอนมีเพียงน้ำแก้วเดียวเท่านั้น สิ่งที่นำมาก่อนเหล่านี้เกิดขึ้นก่อนที่ผู้สอนและผู้เรียนจะมาพบกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่จะบ่งได้ว่าบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้จะปรากฏออกมาในรูปแบบใด

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน จะเป็นเครื่องชี้บ่งถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรจะคิดถึงผู้เรียนในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับความต้องการพื้นฐาน และผู้สอนจะต้องหากลวิธีที่จะตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และผู้สอนควรจะฝากให้มีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน เพื่อความสำเร็จแห่งการเรียนรู้ และการเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ (2555, น. 6-32) กล่าวถึง องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ มี 5 ด้าน คือ หลักสูตรและสาระการเรียนรู้ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สื่อและเทคโนโลยีที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และกระบวนการบริหารจัดการ

จากการที่มีผู้กำหนดองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาวิชาต่าง ๆ สื่อ แหล่งการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งสื่อและเทคโนโลยีที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อนำมาช่วยเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียนโดยไม่ใช้วิธีการเดียว ควรมีการดัดแปลงและเลือกใช้วิธีการให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาในแต่ละเรื่อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

หลักการในการจัดการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 9-21) กล่าวถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้หลักการในการจัดการเรียนรู้ โดยกล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

ทองคูณ หงส์พันธ์ (อ้างถึงใน สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557, น. 10-12) ได้ให้หลักการจัดการเรียนรู้โดยกล่าวไว้เป็นบัญญัติ 20 ประการของการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรให้กระจ่าง
2. วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างดี
3. มีกิจกรรม/ทำอุปกรณ์
4. สอนจากง่ายไปหายาก
5. วิธีสอนหลายหลากมากชนิด
6. สอนให้คิดมากกว่าจำ
7. สอนให้ทำมากกว่าท่อง
8. แคล่วคล่องเรื่องสื่อสาร
9. ต้องชำนาญการจูงใจ

10. อย่าลืมใช้จิตวิทยา

11. ต้องพัฒนาอารมณ์ขัน

12. ต้องผูกพันห่วงหาศิษย์

13. เฝ้าตามติดพฤติกรรม

14. อย่าทำตัวเป็นทรราช

15. สร้างบรรยากาศไม่น่ากลัว

16. ประพฤติตัวตามที่สอน

17. อย่าตัดรอนกำลังใจ

18. ใช้เทคนิคการประเมิน

19. ผู้เรียนเพลินมีความสุข

20. ผู้สอนสนุกกับการเรียน

จากหลักการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถสรุปเป็นหลักการพื้นฐาน ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวออกไป หาสิ่งที่อยู่ไกลตัว ตามปกติ ผู้เรียนมักจะสนใจและคุ้นเคยกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว บทเรียนที่ผู้สอนจะนำมาสอนนั้นควรเลือกสิ่งที่อยู่รอบตัว หรือใกล้ตัวก่อน แล้วค่อยสอนสิ่งที่อยู่ห่างจากตัวออกไปเรื่อย ๆ

2. สอนจากสิ่งที่ง่ายไปหาสิ่งที่ยาก การจัดการเรียนรู้ถ้าจะให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกหัวข้อเรื่องจากง่ายไปหายากอยู่แล้ว เพราะสิ่งง่าย ๆ นั้น ผู้เรียนจะเข้าใจได้ดี และเป็นพื้นฐานในการเรียนสิ่งยากต่อไป

3. สอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์ ในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรให้ตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่าง หรืออาจจะให้ผู้เรียนช่วยหาตัวอย่างให้แล้วช่วยกันสรุปตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมา

4. สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าประสบการณ์ใหม่นั้น ย่อมต้องอาศัยบทเรียนเก่าหรือประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐาน จึงจะเรียนบทเรียนใหม่ได้เข้าใจดี

5. สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม ในการจัดการเรียนรู้บทเรียนใด ๆ ก็ตาม ผู้สอนควรพยายามใช้สื่อการเรียนประกอบการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น เพื่อเป็นวิธีการทำให้บทเรียน เป็นรูปธรรม ซึ่งจะง่ายแก่การเข้าใจของผู้เรียน

6. สอนจากการทดลองไปหาการสรุปตั้งกฎเกณฑ์ บทเรียนใดที่สามารถให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติจริงได้ ผู้สอนก็ควรให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติหรือลงมือกระทำด้วยตนเอง เมื่อทดลองเสร็จแล้ว ผู้สอนจึงซักถามและให้ผู้เรียนคิดสรุปเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นมา

7. สอนโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ธรรมชาติของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ นั้น จะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสนใจ ความถนัดพิเศษและความสามารถ ผู้สอนจะต้องเข้าใจในหลักพัฒนาการของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ ด้วย เพื่อที่จะได้จัดเตรียมบทเรียนและกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เลือกทำตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งจะเกิดผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน

8. สอนโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา หลักจิตวิทยาที่ผู้สอนต้องนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้มากที่สุดคือ จิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการศึกษา เป็นต้น

9. สอนโดยยึดจุดหมายของการจัดการศึกษา จุดหมายของการจัดการศึกษาจะเป็นเป้าหมายหลักตามแนวนโยบายในการจัดดำเนินการศึกษาของชาติในระดับต่าง ๆ

10. สอนโดยยึดความมุ่งหมายของหลักสูตรและบทเรียนเป็นหลัก ในการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้สอนจะต้องยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรที่กำหนดไว้เป็นหลัก และอีกทั้งผู้สอนยังต้องกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเฉพาะของแต่ละสาระหรือหน่วยการเรียนรู้ขึ้นด้วย และในขณะสอน ผู้สอนต้องพยายามจัดสถานการณ์ สภาพการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามความมุ่งหมายเฉพาะสาระหรือหน่วยการเรียนรู้นั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการเรียนที่ดี

จากการที่มีผู้กำหนดหลักการในการจัดการเรียนรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการในการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอน จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยกิจกรรมต้องเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความต้องการ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงทุกคน มีการจัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้การเรียนรู้มีความต่อเนื่อง มีการสรุป และรวมทั้งวัดผล ประเมินผลการปฏิบัตินั้นด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2555, น. 5) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครู

และนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวของเขา (ครูและนักเรียน) ตลอดจนสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

วันเพ็ญ ยศตุ้ย (2556, น. 9) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมด้วยวิธีต่าง ๆ อย่างเป็นระบบของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนตลอดจนงานอื่น ๆ ที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาและทำให้เกิดผลต่อผู้เรียนสูงสุด

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557, น. 21) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง

1. แผนงานที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อปรับปรุงการสอนและการปฏิบัติงานในโครงการของการศึกษา

2. การที่บุคคลทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อเพิ่มพูนผลสำเร็จในสภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติในหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษา

3. วิธีการที่ถ้าใช้อำนาจแล้ว จะไม่เกิดผลต่อการปรับปรุงการสอน

4. การใช้วิธีการดลใจให้แก่ครู เพื่อสนองความต้องการของครูในการปรับปรุงการสอนและการปฏิบัติตามโครงการทางการศึกษา

5. การสร้างสรรค์ คิดค้นวิธีการพัฒนาการทำงาน

จิติมา วรรณศรี (2557, น. 107) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร/ผู้นิเทศกับครู เพื่อดูแลช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่ครูในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู

Sullivan & Glanz (2009, P.4 อ้างถึงใน จิติมา วรรณศรี, 2557, น. 107) กล่าวว่า การนิเทศ หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงพัฒนาการสอนและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากการที่มีผู้ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงานร่วมกันระหว่างครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารศึกษานิเทศก์ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของครูอันเป็นเป้าหมายสูงสุดในด้านการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 223) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การนิเทศที่มีการริเริ่มและจัดดำเนินการโดยบุคลากรภายในสถานศึกษา และในหลายโอกาสก็เชิญบุคลากรภายนอกเป็นวิทยากรมาร่วมโครงการ

วัชรา เล่าเรียนดี (2553, น. 143) กล่าวถึง การนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นกระบวนการนิเทศการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งพัฒนาการเรียนการสอนที่จัดดำเนินการในโรงเรียนโดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนโดยตรง

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, น. 143) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การนิเทศที่มีการริเริ่มและจัดดำเนินการโดยบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยจัดตามความต้องการและความจำเป็น หรือเป็นการดำเนินงาน กระบวนการ กิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา

สุปรียาอร สีสะแล (2554, น. 9) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนให้สูงขึ้น

อวัสดา อารอบ (2556, น. 22) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง ความร่วมมือกันของบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาครูให้มีการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นการพัฒนาครูให้มีทั้งคุณภาพ ทักษะและประสบการณ์ในการสอน รวมทั้งการสร้างขวัญในการทำงานทั้งนี้เพื่อให้มีกำลังใจในการพัฒนานักเรียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557, น. 216) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงานทางการศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันจัดขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียนและเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นในตัวผู้เรียนในทุกด้านโดยบุคลากรในโรงเรียนรวมถึงเป็นการพัฒนาความก้าวหน้าของครูอีกทางหนึ่งด้วย

จากการที่มีผู้ให้ความหมายการนิเทศภายในสถานศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่อาศัยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนภายใต้การนำ

ของผู้บริหารโรงเรียน ในอันที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน จนบุคลากรทุกฝ่ายสามารถนำตนเองในการปฏิบัติงานได้ และก่อให้เกิดผลขั้นสุดท้ายคือการศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

กรองทอง จิรเดชากุล (2550 น. 3) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา มีดังนี้

1. เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติการนิเทศได้

2. เพื่อพัฒนาความสามารถของครู

3. เพื่อช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีจัดการเรียนรู้

4. เพื่อให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ

สมคิด บางโม (2554, อ้างถึงใน สันติ บุญภิรมย์, 2552, น. 293-294) กล่าวถึง การนิเทศการศึกษามีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อให้ครูได้พัฒนางานการสอนของตนเอง เนื่องจากครู อาจารย์เป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะงานด้านวิชาการซึ่งเป็นการสอน ผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถและทักษะที่ดีได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการสอนของครูอาจารย์ ดังนั้น ครูอาจารย์จึงต้องพยายามปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ซึ่งเป็นงานหลักในหน้าที่ของครูอาจารย์ ให้ผู้เรียนได้สนใจและไม่เบื่อหน่าย การสอนที่มีประสิทธิภาพและมุ่งสู่ประสิทธิผลของผู้เรียน ตลอดจนครูอาจารย์ได้พยายามเลือกใช้กิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและความสามารถของผู้เรียนให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เจริญงอกงามตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2. เพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจของคณะครูอาจารย์ ให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็ง เนื่องจากงานการสอนเป็นงานที่หนักงานหนึ่งในหลาย ๆ งาน เพราะเป็นการมุ่งพัฒนาคนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร จากภายในออกมาสู่ภายนอกให้เห็นเป็นประจักษ์ ไม่ใช่ให้คณะครูอาจารย์ทำงานแต่เพียงอย่างเดียว จึงต้องมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้อยู่ในสภาพที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จะได้ปรับปรุงงานครูอาจารย์ให้ก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา โดยทั่วไปทางด้านจิตวิทยา สติปัญญาของบุคคลจะนำเอามาใช้ได้เต็มศักยภาพก็ต่อเมื่อบุคคลผู้นั้นมีขวัญและกำลังใจที่มั่นคงและสม่ำเสมอ

3. เพื่อช่วยครูใหม่ เนื่องจากการสอนในโรงเรียนเป็นประสบการณ์ตรง อาจจะทำให้ครูที่บรรจุใหม่ไม่เข้าใจงานของสถานศึกษา ทำให้เกิดการปรับตัวได้ยาก ดังนั้นการนิเทศจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ครูบรรจุใหม่เข้าใจงานของโรงเรียนได้เร็วขึ้น ก่อให้เกิดผลดีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและเป็นผลดีต่อผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษา

4. เพื่อช่วยให้ครูอาจารย์ได้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างแท้จริงโดยเฉพาะมุ่งเน้นในส่วนที่เป็นหน้าที่ของโรงเรียน และครูอาจารย์ได้ทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนให้เจริญงอกงามทุก ๆ ด้านอย่างสมดุล

5. เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้แก่ครูอาจารย์ เนื่องจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษาบางครั้งอาจจะพบกับปัญหา ทั้งในด้านงานวิชาการ ธุรการ กิจกรรมและอื่น ๆ ผู้นิเทศการศึกษาอาจจะช่วยแก้ปัญหาส่วนตัวของครูอาจารย์ด้วยก็ได้ เพราะถือว่าผู้นิเทศก็มีประสบการณ์มาก่อนย่อมมีแนวทางในการให้ข้อเสนอแนะได้ด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 226) กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา มีดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารและงานวิชาการของสถานศึกษา

2. เพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เพื่อสำรวจ วิเคราะห์ วิจัยและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา

4. เพื่อพัฒนาหลักการและสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานและเอกสารทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ และจำเป็นของสถานศึกษาและครูอาจารย์

5. เพื่อพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครูอาจารย์ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อันจำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดการศึกษาทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, น. 144-145) กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษามีดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารและงานวิชาการของสถานศึกษา

2. เพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เพื่อสำรวจ วิเคราะห์ วิจัย และประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

4. เพื่อพัฒนาหลักการ และสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน และเอกสารทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ และจำเป็นของสถานศึกษาและครูอาจารย์

5. เพื่อพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครูอาจารย์ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อันจำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดการศึกษาทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

จิติมา วรรณศรี (2557, น. 107) กล่าวถึง การนิเทศภายในสถานศึกษามีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อให้คำแนะนำในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครู

2. เพื่อสนับสนุนให้ครูสามารถจัดการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล

3. เพื่อส่งเสริมครูได้เรียนรู้ คิดค้นและพัฒนานวัตกรรม/วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน

4. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น

5. เพื่อช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหานักเรียนในชั้นเรียน

6. เพื่อติดตามดูแลการจัดการเรียนรู้และการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด

7. เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

8. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และส่งเสริมการคิดค้นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

9. เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าและการพัฒนาวิชาชีพของครู

10. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุเป้าหมาย

จากการที่มีผู้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา

กรองทอง จิรเดชากุล (2550, น. 5) กล่าวถึง หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา มีดังนี้

1. การดำเนินการนิเทศ จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

2. บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

3. การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ/จำเป็นในการพัฒนาครูและนักเรียน

ยรรยง ศิริภูมิ (2551, น. 27) กล่าวถึง หลักการการนิเทศภายในสถานศึกษา มีดังนี้

1. งานนิเทศการศึกษา เป็นงานพัฒนาวิชาชีพมุ่งพัฒนาครูทุกคนให้สามารถคิดได้เอง ตัดสินใจเอง ลงมือทำเอง และพัฒนาให้ดีขึ้นได้ด้วยตนเองอยู่เสมอ การจะบรรลุผลดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อการนิเทศได้ตั้งจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและกำหนดวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลโดยข้อตกลงร่วมระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

2. การนิเทศภายในโรงเรียน ควรเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันของบุคลากรกิจกรรมการนิเทศทั้งหลายในโรงเรียน จึงเป็นกิจกรรมในลักษณะกระตุ้น ยั่วยุให้ลงมือปฏิบัติ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และทำให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้สึกว่าได้พบวิธีที่ดีกว่าในการทำงานและรู้สึกประสบผลสำเร็จในงาน

3. การนิเทศภายในโรงเรียนจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีความหมายต่อครูผู้รับการนิเทศเมื่อการนิเทศนั้นเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการของผู้รับการนิเทศ และสอดคล้องกับความสามารถที่จะพัฒนาศักยภาพของตนให้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่

4. การนิเทศภายในโรงเรียนจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนไปในทางที่พึงประสงค์อย่างถาวรได้นั้น ผู้รับการนิเทศจะต้องเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานตามกิจกรรมนิเทศด้วยตนเอง รับรู้ผลการปฏิบัติด้วยการประเมินตนเอง ปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นอยู่เสมอด้วยตนเองในสภาวะงานปกติของผู้รับการนิเทศ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 227) กล่าวถึง หลักการการนิเทศภายในสถานศึกษา มีดังนี้

1. การนิเทศควรมีการบริหารงานเป็นระบบและมีการวางแผนการดำเนินโครงการ

2. การนิเทศต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ มีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

3. การนิเทศเป็นงานสร้างสรรค์เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคลให้แต่ละบุคคลได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่

4. การนิเทศเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนโดยให้ครูอาจารย์ได้เรียนรู้ว่าปัญหาของตนเองเป็นอย่างไร จะหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไร

5. การนิเทศเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้นสร้างความเข้าใจระหว่างกัน สร้างมนุษยสัมพันธ์มีวิธีการทำงานที่ดี และความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้

6. การนิเทศเป็นการสร้างความผูกพัน และความมั่นคงต่องานอาชีพ รวมทั้งความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

7. การนิเทศเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีความรู้สึกภาคภูมิในอาจารย์เป็นอาชีพที่ต้องใช้วิชาความรู้และความสามารถ และสามารถที่จะพัฒนาได้

ชาญชัย อาจินสมาจาร (อ้างถึงใน รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2553, น. 143) กล่าวถึง หลักการนิเทศการศึกษาที่ดี จึงควรมีดังต่อไปนี้

1. นิเทศการศึกษาจะต้องสัมพันธ์กับการบริหาร การบริหารนอกจากจะให้บริการในสิ่งต่าง ๆ แล้ว ยังจัดให้มีอาคารและเครื่องมือต่าง ๆ เหล่านี้ คือส่วนหนึ่งของสภาพการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาจะเป็นงานที่อยู่ภายใต้ขอบข่ายการบริหาร แต่ถือกันว่าเป็นส่วนสำคัญของการบริหาร

2. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญา หมายความว่า นโยบาย แผน คำนิยม และความหมายของการนิเทศการศึกษาควรถูกกำหนดโดยแนวทางของปรัชญาชีวิตในสังคม ซึ่งเราจะให้การศึกษาแก่บุคคลในสังคมนั้น จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย นโยบาย และแผนจะถูกตรวจสอบโดยวิธีการทางปรัชญา โดยให้สอดคล้องกับชีวิตในชุมชน

3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์ กิจกรรม แผน วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ควรตั้งอยู่บนเจตคติและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การนิเทศการศึกษาควรเน้นเรื่องการทดลอง การสังเกต การวินิจฉัย และความเชื่อถือได้ ควรใช้ค้นพบทางการวิจัย

4. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย ควรเป็นเรื่องของความร่วมมือ ซึ่งทุกคนมีสิทธิ์ในการร่วมมือในการเลือกอุปกรณ์และวิธีสอนเป็นสิทธิของครูทุกคน

5. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการสร้างสรรค์ ควรส่งเสริมให้ทุกคนแสดงออกได้อย่างเสรี โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการอภิปรายเพื่อการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การให้คำแนะนำ สร้างวิธีการใหม่ เพื่อการประดิษฐ์และการผลิตสิ่งใหม่ ๆ

6. การนิเทศการศึกษาควรส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า ส่งเสริมความเจริญงอกงามของนักเรียนและครู และให้เขาได้ปรับปรุงสังคมอีกต่อหนึ่ง ควรส่งเสริมภาวะผู้นำที่จะก่อให้เกิดการต่อเนื่องเกี่ยวกับแผน นโยบาย และกระบวนการทางการศึกษา

7. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิชาชีพ ที่ถือเป็นการบริการอย่างหนึ่ง ก็เหมือนกับวิชาชีพอื่น ซึ่งจะต้องมีการประเมินผลตัวเองอยู่เสมอในด้านเป้าหมายและจุดมุ่งหมายนอกจากนี้ยังควรประเมินแผน วิธีการและบุคลากรเพื่อที่จะได้พัฒนามาตรฐานและความรู้พิเศษทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ การประเมินผลใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการพยากรณ์และการพัฒนาเท่านั้น

วันเพ็ญ ยศตุ้ย (2556, น. 21) กล่าวถึง หลักการการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้ หลักการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศภายในสถานศึกษาประกอบไปด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้ร่วมนิเทศ ดำเนินการโดยมุ่งให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์เป็นประชาธิปไตย มุ่งบรรยากาศที่เป็นกันเอง และให้เกิดผลกับผู้เรียนมากที่สุด

Beach & Reinhartz (2000, PP. 10-11, อ้างถึงใน จิติมา วรรณศรี, 2557, น. 108) กล่าวถึง หลักการที่ควรคำนึงถึงในการดำเนินการนิเทศมี 6 ประการ ดังนี้

1. หลักเปลี่ยนแปลงเริ่มที่ตนเอง ครูสามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนโดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง

2. หลักความเชื่อและความศรัทธา บุคคลจะยอมรับความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนนั้นมาจากความรู้สึกภายในตน ไม่ใช่จากการสั่งหรือบังคับโดยผู้อื่น

3. หลักวิธีการที่หลากหลาย มีวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการสอนของครูที่หลากหลายวิธี อาทิ การประชุมอภิปรายอย่างเป็นทางการ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้สามารถสำรวจ และระบุสภาพปัญหาในชั้นเรียนได้

4. หลักการเป็นพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำ การใช้เวลาในชั้นเรียน การอำนวยความสะดวกจะช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิผล

5. หลักครูเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ครูคือผู้มีบทบาทหลักในการกำหนดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามความต้องการ ความพร้อมและความสามารถของครู

6. หลักกัลยาณมิตร ผลลัพธ์ของการนิเทศการศึกษาขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ดี การประสานงาน ความร่วมมือ ความไว้วางใจ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้นิเทศกับครู

จากการที่มีผู้ให้หลักการนิเทศการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการนิเทศการศึกษา ประการแรก การนิเทศควรมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบและมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ประการที่สอง การนิเทศการศึกษาจะต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจระหว่างกัน สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

และความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้ ส่งเสริมให้ทุกคนแสดงออกได้อย่างเสรี ประการที่สาม การนิเทศการศึกษาควรส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า ส่งเสริมความเจริญงอกงามของนักเรียนและครู โดยผู้นิเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อให้ครูสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุตามความมุ่งหมายของการศึกษา

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

วัชรา เล่าเรียนดี (2553, น. 226) ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนที่เป็นการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง ดังนี้

1. วางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

2. เลือกประเด็นหรือเรื่องที่สนใจจะปรับปรุงพัฒนา

3. นำเสนอโครงการพัฒนาและขั้นตอนการปฏิบัติให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับทราบเพื่ออนุมัติการดำเนินการ

4. ให้ความรู้หรือแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการสังเกตการสอน ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ

5. จัดทำแผนการนิเทศ กำหนดวัน เวลา ที่จะสังเกตการสอน ประชุมปรึกษาหารือเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์

6. ดำเนินการตามแผนโดยครูและผู้นิเทศ (แผนจัดการเรียนรู้และแผนนิเทศ)

7. สรุปและประเมินผลการปรับปรุง พัฒนา และรายงานผล

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, น. 146 - 147) กล่าวถึง การนิเทศจะประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม คือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อร่วมกันทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันโดยใช้เทคนิควิธีที่เหมาะสม ขั้นตอนในการบริหาร งานนิเทศจึงมีความสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการในการนิเทศเป็นขั้นตอนพื้นฐานที่สำคัญที่สุดก่อนผู้นิเทศจะดำเนินการนิเทศ ผู้นิเทศต้องทราบสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศ

สภาพปัจจุบัน เป็นสภาพที่เป็นจริงและกำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วนความต้องการ หมายถึงเป็นจุดสุดท้ายที่ต้องการจะไปถึง เป็นสภาพที่คาดหวังว่าจะเกิด อย่างไรก็ตาม การกำหนดสภาพที่ต้องการและคาดหวังว่าจะเกิดนั้น ควรจะคำนึงถึงนโยบายของสถานศึกษาในด้านการนิเทศ

ปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ข้อมูลที่ได้จากสภาพปัจจุบัน หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ทั้งทรัพยากร บุคคลและวัตถุ ผลการสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาและความต้องการการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนและการจัดทำโครงการนิเทศ การวางแผนตามลักษณะงานนิเทศภายใน หมายถึง วิธีการที่อาศัยหลักการ และเหตุผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความต้องการของสถานศึกษาว่า มีความต้องการนิเทศในด้านใด แล้วนำมาจัดทำแผนและโครงการต่อไป

การจัดทำแผนและโครงการ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำรายละเอียดของแผน ซึ่งเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ให้เฉพาะมากขึ้น และกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนขึ้น คือแจกแจงกิจกรรมการนิเทศที่จะทำโครงการนั้น กำหนดแผนงานนิเทศ รวมถึงการกำหนดหน่วยปฏิบัติ ค่าใช้จ่าย เวลา และสถานที่ จัดทำงบประมาณโครงการ การขออนุมัติ และการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานนิเทศ เป็นการนำแผนงานหรือโครงการไปปฏิบัติเพื่อให้ได้ตามความต้องการหรือเป้าหมายที่วางไว้

1. การให้ความรู้ในงานที่ปฏิบัติ เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะดำเนินการว่าจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไร จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะทำอย่างไรจึงจะทำให้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ เป็นความจำเป็นสำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ เพื่อจะได้สร้างความเข้าใจกันและทำให้การนิเทศนั้นได้ผล

2. การปฏิบัติงานประกอบด้วยการปฏิบัติงานที่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่าย คือ ผู้รับการนิเทศ ผู้ให้การนิเทศ และผู้บริหาร

3. การสร้างขวัญและกำลังใจ ผู้รับการนิเทศควรให้การเสริมกำลังใจ โดยเฉพาะจากฝ่ายบริหารเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและทำงานด้วยความพึงพอใจ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ เป็นขั้นสุดท้ายในการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ คือ ผู้บริหารหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมาย มีดังนี้

1. การประเมินผลต้องอาศัยข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยการตั้งจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การใช้เครื่องมือและการรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เป็นที่ยอมรับของฝ่ายนิเทศ ครูอาจารย์ และนักเรียน

2. การประเมินผลเป็นขั้นตอนหนึ่งของการนิเทศที่จำเป็นต้องทำ เมื่อได้จัดทำโครงการนิเทศแล้ว

3. การประเมินผลต้องอาศัยข้อมูลจากหลายฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

4. การประเมินผลสามารถทำได้ 2 ระยะ คือ การประเมินผลระหว่างปฏิบัติงานหรือขณะปฏิบัติงาน (Formative Evaluation) เพื่อจะได้พิจารณาวิธีการดำเนินการเพื่อปรับปรุงโครงการ การประเมินผลสรุป เป็นการประเมินผลเพื่อการตัดสินใจถึงผลที่ได้รับจากโครงการ

5. การประเมินผลเป็นระบบ มี 3 ส่วน คือ การประเมินผลที่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตการประเมินผล มีเทคนิควิธีการ ดังนี้

1) การประเมินผลเชิงประมาณ ซึ่งสามารถจะดำเนินการได้ในลักษณะเดี่ยวหรือกลุ่ม ผู้ดำเนินการประเมินจะรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือชนิดต่าง ๆ ที่มีความน่าเชื่อถือและมีความเที่ยงตรงในการวัด

2) การประเมินผลเชิงคุณภาพ เป็นผลจากการสังเกตสัมภาษณ์ การประชุมสัมมนาร่วมกัน โดยทั่วไปการประเมินผลการนิเทศจะใช้วิธีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพประกอบกันไปเพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และน่าเชื่อถือได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, น. 8-21) กล่าวถึง กระบวนการนิเทศประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ขั้นตอนการการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ประกอบไปด้วย

ขั้นที่ 1 วัตถุประสงค์ของการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีดังนี้

1.1 เพื่อทราบสภาพการศึกษาและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในขณะนั้น

1.2 เพื่อทราบสภาพที่เป็นปัญหา

1.3 เพื่อทราบความต้องการ

1.4 เพื่อกำหนดแนวทางตัดสินใจในการแก้ปัญหา

1.5 เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพเป็นจริง กำลังเป็นอยู่หรือกำลังดำเนินการอยู่ขณะนั้น

ขั้นที่ 3 สภาพปัญหา หมายถึง สภาพความแตกต่างของสิ่งที่เป็นอยู่ หรือผลที่ปรากฏกับสิ่งที่ต้องการให้เป็นหรือเป้าหมาย

ขั้นที่ 4 ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่พึงปรารถนาตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

ขั้นที่ 5 วิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

2. การวางแผนและกำหนดทางเลือกการวางแผนติดตามประเมินผลการนิเทศภายใน มี 4 ขั้นตอน

2.1 ขั้นเตรียมการวางแผน

2.1.1 ทำความเข้าใจ ขอบข่าย อำนาจหน้าที่และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน ทำแผนและโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2.1.2 นำผลการศึกษา ข้อมูล จากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนมาจัดลำดับความสำคัญให้ทราบแน่ชัดว่า ปัญหาใดที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

2.2 ขั้นลงมือปฏิบัติการวางแผน คณะทำงานจัดประชุมครู โดยนำประเด็นปัญหาและความต้องการที่สำคัญจากการศึกษา สภาพปัจจุบัน และนโยบายของหน่วยเหนือมาพิจารณาแล้วสรุปว่า ปีงบประมาณนี้มีงานสำคัญอะไรบ้างการกำหนดการวางแผน หรือการจัดทำโครงการเพื่อสนองนโยบายและความต้องการของโรงเรียน จะต้องพิจารณาตัดสินใจกำหนด ตามลำดับความสำคัญของงานและเขียนไว้เป็นแนวปฏิบัติต่อไป รูปแบบของการเขียนแผนและโครงการ มีดังนี้

2.2.1 ความเป็นมาของโครงการ

2.2.2 วัตถุประสงค์

2.2.3 เป้าหมาย

2.2.4 ผู้ดำเนินการ

2.2.5 วิธีดำเนินการ

2.2.6 ช่วงเวลา

2.2.7 สถานที่ดำเนินการ

2.2.8 งบประมาณ

2.2.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

2.2.10 แนวทางการติดตามผล ประเมินผล

2.3 ขั้นประสานแผน มีรายละเอียดเป็นขั้นตอน ได้แก่ การทบทวนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ งบประมาณ เวลา ประสานคน และประสานงาน

2.4 ขั้นเตรียมนำแผนไปปฏิบัติ โดยทำเป็นคู่มือปฏิบัติงาน

2.4.1 จัดทำแผนเป็นรูปเล่ม

2.4.2 ทำปฏิทินปฏิบัติงาน

3. การปฏิบัติการนิเทศภายใน

การปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายในโรงเรียนการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนโรงเรียนราชประชาสมาสมัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้พิจารณากิจกรรมการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบท ทรัพยากรของโรงเรียน โดยได้ดำเนินการการนิเทศภายใน จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่

3.1 กิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน

3.2 กิจกรรมการให้คำปรึกษาแนะนำ

3.3 กิจกรรมการให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ

การปฏิบัติการนิเทศดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ

1. นิเทศเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2. นิเทศเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

4. การประเมินผลการนิเทศ

การประเมินผลการนิเทศ หมายถึง การตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ การประเมินผลการนิเทศภายในเพื่อทราบผลการดำเนินงาน อาจประเมินทั้งก่อนระหว่าง และหลังการนิเทศ โดยมีขอบข่ายการประเมินตามกิจกรรมในโครงการ เช่น

1. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

2. ประเมินความคิดเห็น

3. ประเมินกระบวนการนิเทศ

สรุปผลรวมการประเมิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป หลังจากที่มีการประเมินผลแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการสรุปและรายงานผลการประเมิน ทั้งนี้ เพื่อรวบรวมข้อมูล 2 ประการ คือ

1. ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน ได้แก่ ความพร้อมในการดำเนินงาน การมอบอำนาจหน้าที่ให้ผู้ร่วมงาน การอำนวยการ การควบคุม และการรายงาน

2. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ได้แก่ ด้านปริมาณ และด้านคุณภาพแบบรายงานการประเมินผลโครงการ มีดังนี้

1. ชื่อโครงการ

2. วัตถุประสงค์

3. เป้าหมาย

4. ปัญหาและอุปสรรค

5. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

6. ข้อเสนอแนะ

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

8. ผู้รายงาน

การเสนอรายงานผลการประเมิน เป็นหลักฐานที่รวบรวมข้อมูลจากผลการประเมินไว้ประกอบการพิจารณาการวางแผนในอนาคต คณะทำงานควรเสนอรายงานเมื่อได้สรุปการประเมินผลโครงการในที่ประชุม เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ

5. ขั้นการขยายผลต่อยอด และยกย่องเชิดชูเกียรติ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำเสนอคณะกรรมการติดตามตรวจสอบประเมินผลและนิเทศการศึกษา (ก.ต.ป.น.) ในเขตพื้นที่การศึกษานำไปขยายผล

จิติมา วรรณศรี (2557, น. 113) กล่าวถึง นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้นำเสนอกระบวนการในการดำเนินการนิเทศที่มี ทั้งส่วนคล้ายคลึงและส่วนที่แตกต่างกันผู้เขียนได้วิเคราะห์และนำเสนอกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้การนิเทศภายในสถานศึกษาสอดคล้องปัญหาและความต้องการตามบริบทของสถานศึกษา โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยและกระบวนการบริหาร PDCA ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพและปัญหา เป็นการสำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการณ์ปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินงาน อาทิ ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน โดยในการสำรวจหรือเก็บรวบรวมข้อมูลอาจใช้วิธีการประชุมระดมสมอง การใช้แบบสำรวจหรือการสัมภาษณ์ เป็นต้น แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่และลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ เป็นการร่วมกันพิจารณาวางแผนกำหนดแนวทางวิธีการ หรือเทคนิคต่าง ๆ ที่จะใช้ในการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยวิธีการนิเทศภายในที่เลือกให้เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหาและสอดคล้องความต้องการของครู เพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และจัดทำกำหนดการและปฏิทินการนิเทศภายใน มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการนิเทศอย่างชัดเจน โดยการกำหนดผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ รวมทั้งการกำหนดและจัดเตรียมเครื่องมือที่จะใช้ในการนิเทศ อาทิ แบบสังเกต แบบประเมิน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการนิเทศ เป็นการดำเนินการนิเทศภายใน โดยผู้นิเทศที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติการนิเทศตามกำหนดการในปฏิทินการนิเทศ ด้วยวิธีการหรือเทคนิคการนิเทศที่ได้วางแผนไว้ ระหว่างการนิเทศผู้นิเทศดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือประกอบที่จัดเตรียมไว้ อาจใช้การสังเกต หลักฐานต่าง ๆ ประกอบการบันทึกเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์สรุปประเมินผลของการนิเทศ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ทำให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุง เป็นการตรวจสอบการบรรลุจุดมุ่งหมายและการแก้ปัญหาในการนิเทศ โดยอาจใช้การประชุมคณะผู้นิเทศเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการนิเทศตามแผนที่กำหนด และสรุปประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา รวมทั้งการนำเสนอความคิดเห็น ข้อสังเกต หรือปัญหาอุปสรรคที่พบระหว่างดำเนินการนิเทศมาใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดแนวทางปรับปรุงพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา รวมทั้งการสำรวจ/สอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาจากครูผู้รับการนิเทศเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาวางแผนการนิเทศในช่วงเวลาต่อไป

Harris (1995, อ้างถึงใน รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2557, น. 45) กล่าวถึง กระบวนการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Planning) ได้แก่ การคิด การตั้งวัตถุประสงค์ การคาดการณ์ล่วงหน้า การกำหนดตารางงาน การค้นหาวิธีปฏิบัติงาน และการวางโปรแกรมงาน

2. ขั้นการจัดโครงการ (Organizing) ได้แก่ การตั้งเกณฑ์มาตรฐาน การรวบรวมทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งคนและวัสดุอุปกรณ์ ความสัมพันธ์แต่ละขั้น การมอบหมายงาน การประสานงาน การกระจายอำนาจตามหน้าที่ โครงสร้างขององค์การ และการพัฒนานโยบาย

3. ขั้นนำเข้าสู่การปฏิบัติ (Leading) ได้แก่ การตัดสินใจ การเลือกสรรบุคคล การเร้าจูงใจให้มีกำลังใจคิดริเริ่มอะไรใหม่ ๆ การสาธิต การจูงใจ และให้คำแนะนำ การสื่อสาร การกระตุ้นส่งเสริมกำลังใจ การแนะนำนวัตกรรมใหม่ ๆ และให้ความสะดวกในการทำงาน

4. ขั้นการควบคุม (Controlling) ได้แก่ การสั่งการ การให้รางวัล การลงโทษ การให้โอกาส การตำหนิ การไล่ออก และการบังคับให้กระทำตาม

5. ขั้นประเมินผล (Appraising) ได้แก่ การตัดสินการปฏิบัติงาน การวิจัย และการวัดผลการปฏิบัติงาน กิจกรรมที่สำคัญ คือพิจารณาผลงานในเชิงปฏิบัติว่าได้ผลมากน้อยเพียงใด และวัดผลด้วยการประเมินอย่างมีแบบแผน มีความเที่ยงตรง ทั้งนี้ควรจะมีการวิจัยด้วย

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 25-28) กล่าวถึงกระบวนการนิเทศ มีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ

1.1 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานรอบด้านทั้งของผู้บริหาร ครูและนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนการดำเนินงานตามประเด็นการนิเทศ ได้แก่

1) การพัฒนาและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

3) การจัดการเรียนรู้โดยสื่อเทคโนโลยีทางไกล (DLTV/DLIT)

4) การอ่านออกเขียนได้

5) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6) การประกันคุณภาพการศึกษา

1.2 ประชุมแลกเปลี่ยนระดมความคิดของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาตามบริบทของโรงเรียน

1.3 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการเร่งด่วนหรือที่เห็นว่าสำคัญที่สุดก่อน

1.4 นำผลการวิเคราะห์จากประเด็นการนิเทศมากำหนดค่าเป้าหมายการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานและประเด็นพิจารณาของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.5 การสร้างการรับรู้ระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการใช้สื่อและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประชุม สัมมนา การประชาสัมพันธ์ โดยการจัดทำเอกสาร หรือเผยแพร่ในเว็บไซต์ของโรงเรียน

2. การวางแผนการนิเทศ

การวางแผนการนิเทศ เป็นการนำปัญหาและความต้องการจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศตามประเด็นการนิเทศมากำหนดรายละเอียดของกิจกรรมเพื่อจัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

2.1 กำหนดแนวทาง/วิธีการการพัฒนาที่หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้นตามความต้องการและจำเป็น มีการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) และการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.2 เลือกแนวทาง/วิธีการในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.3 วางแผนการดำเนินงานพัฒนา โดย

1) การประชุมเตรียมการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน

2) สร้างคณะนิเทศ ทีมงานและเครือข่ายการนิเทศ

3) กำหนดประเด็นการนิเทศ

4) กำหนดระยะเวลาในการนิเทศ โดยกำหนดระยะเวลาในการนิเทศที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาและการพัฒนา

5) กำหนดวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมตามสภาพปัญหาและความต้องการ เช่น การประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน การสาธิต การบันทึกวิดีโอและการถ่ายภาพ การสัมภาษณ์ การสอนงานและการชี้แนะ (Coaching & Mentoring) ฯลฯ โดยเน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ Line Application การใช้ Clip Video การประชุมระบบทางไกล (Conference) การใช้ Video Line, YouTube, Facebook Live เป็นต้น

2.4 จัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ เครื่องมือนิเทศ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

3. การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

สื่อและเครื่องมือนิเทศเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นสิ่งที่จะช่วยเก็บรายละเอียดที่ผู้รับการนิเทศไม่สามารถแสดงออกมาได้ และสามารถเก็บข้อมูลนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และสิ่งที่ทำให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

3.1 สร้างสื่อการนิเทศที่ทำให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น วิธีการนิเทศ ทักษะการนิเทศ เทคนิคการนิเทศ โดยเป็นสื่อที่สอดคล้องในยุคศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การประชุมระบบทางไกล เป็นต้น

3.2 สร้างเครื่องมือการนิเทศเพื่อเก็บข้อมูลเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนา ตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การสะท้อนผลและการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ ใช้ง่าย สามารถเก็บข้อมูลที่ตอบประเด็นปัญหาความต้องการ และเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.3 จัดทำคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางและสร้างความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงานในทีมนิเทศ

4. การปฏิบัติการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามรูปแบบ วิธีการการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่กำหนด เช่น

4.1 ประชุมเตรียมการก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศ

4.2 นิเทศตามขั้นตอน ระยะเวลา และใช้เครื่องมือตามที่กำหนด

4.3 นิเทศภายในห้องเรียน 100% โดยใช้กระบวนการที่โรงเรียนพัฒนาขึ้นเอง หรือใช้กระบวนการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้แนวทางไว้ 5 ขั้น 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ และ 5) การประเมินผลและรายงานผล

4.4 การสะท้อน และสรุปผลการนิเทศ

4.5 ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

4.6 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับสหวิทยาเขต/เครือข่าย/เขตคุณภาพ กลุ่มโรงเรียน กลุ่มความร่วมมือทางวิชาการและเขตพื้นที่การศึกษา

5. การประเมินผลและรายงานผล

5.1. สรุป/รายงานผลการดำเนินงาน และนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนา

5.2 วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการดำเนินงาน

5.3 คัดเลือกผลงานที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี (Beast Practice) มอบรางวัลและจัดเวทีเผยแพร่การดำเนินงานตามบริบทของโรงเรียน

5.4 รายงานผลและเผยแพร่การดำเนินงานนิเทศต่อผู้เกี่ยวข้อง

5.5 นำผลการนิเทศไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเผยแพร่

จากการที่มีผู้ให้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีดังนี้

1. ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ
2. ขั้นการวางแผนการนิเทศ
3. ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ
4. ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงสังเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553)	วัชรา เล่าเรียนดี (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555)	จิติมา วรรณศรี (2557)	หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562)	Harris (1995)	สรุป
การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการนิเทศ	✓		✓		✓		ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศ
การสำรวจสภาพและปัญหา				✓			
การวางแผนการนิเทศ				✓	✓	✓	ขั้นการวางแผนการนิเทศ
การวางแผนและการจัดทำโครงการนิเทศ	✓						
วางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ		✓					
การวางแผนและกำหนดทางเลือกการวางแผนติดตามประเมินผลการนิเทศภายใน			✓				
เลือกประเด็นหรือเรื่องที่สนใจจะปรับปรุงพัฒนา		✓					
ขั้นการจัดโครงการ						✓	

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553)	วัชรา เล่าเรียนดี (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555)	จิติมา วรรณศรี (2557)	หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562)	Harris (1995)	สรุป
นำเสนอโครงการพัฒนาและขั้นตอนการปฏิบัติ		✓					ขั้นการวางแผนการนิเทศ (ต่อ)
ให้ความรู้หรือแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการสังเกตการสอน ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ		✓					
จัดทำแผนการนิเทศ กำหนดวัน เวลาที่จะสังเกตการสอน ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์		✓					
การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ					✓		
ขั้นนำเข้าสู่การปฏิบัติ						✓	
ดำเนินการตามแผนโดยครูและผู้นิเทศ		✓					
การปฏิบัติการนิเทศภายใน			✓				ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ
การปฏิบัติการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามรูปแบบ วิธีการการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่กำหนด					✓		
การดำเนินงานนิเทศ	✓			✓			

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553)	วัชรา เล่าเรียนดี (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555)	จิติมา วรรณศรี (2557)	หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562)	Harris (1995)	สรุป
ขั้นการควบคุม						✓	ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ
การประเมินผลการนิเทศ	✓		✓			✓	
การประเมินผลและปรับปรุง				✓			
สรุปและประเมินผล การปรับปรุง พัฒนา และรายงานผล		✓					
การประเมินผลและรายงานผล					✓		
การขยายผลต่อยอดและยกย่องเชิดชูเกียรติ			✓				

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งสังเคราะห์ตัวแปรโดยได้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 แบ่งออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้ 1) ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ 2) ขั้นการวางแผนการนิเทศ 3) ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ และ 4) ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรียา พุทธารักษ์ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติการกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนาสาร ที่มีตำแหน่งต่างกันปฏิบัติการกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนาสาร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน และขนาดของโรงเรียนต่างกันปฏิบัติการกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ไม่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ

อินทิรา จันทรคณา (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลเชียงรายตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 5 ขั้นตอน ดังนี้ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการการปฏิบัติการนิเทศภายในการประเมินผล และรายงานผล ทุกขั้นตอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะ สรุปได้ว่า ควรให้คณะครูมีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายใน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องรวมถึงควรมีการประเมินผล รายงานผล และนำผลการดำเนินการมาเพื่อปรับปรุงพัฒนาต่อไป

อาหามะ ดือเร๊ะ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา พบว่า การบริหารงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการบริหารงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันโดยผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีทัศนะต่อการบริหารงานการนิเทศ

ภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 สูงกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก

เปรมฤดี รักษา (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการดำเนินการนิเทศ ผลการเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์สอน และขนาดสถานศึกษา มีทัศนะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อนินทิกา อินทรา (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงตามลำดับตามคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ด้านการประสานงาน ด้านการอำนวยการ ด้านการประเมินสภาพการทำงาน และด้านการจัดลำดับความสำคัญของงานตามลำดับ

ปัทมา เจริญลักษ์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนการนิเทศและการติดตามและประเมินผลการนิเทศ คือ สามารถดำเนินการได้ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การปรับปรุงและแก้ไขการนิเทศ สามารถดำเนินการได้ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวม สภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมธินี สะไร (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก จำแนกตามเพศ ขนาดสถานศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประสบการณ์การทำงาน ภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

พบคู่ที่แตกต่างกัน 1 คู่ คือ ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 -10 ปี มีทัศนะต่อการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมากกว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

นพวรรณ เทศกุล (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา และด้านการสำรวจ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการนิเทศภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากร และด้านผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

พัทธ์ธีรา โยธราช (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการสรุปผลการนิเทศภายใน ด้านการดำเนินงานการนิเทศภายใน ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศภายใน ด้านการศึกษาสภาพความต้องการของการนิเทศภายใน และด้านการวางแผนการนิเทศภายในตามลำดับ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พุทธชาด แสนอุบล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินการการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวมและทุกรายด้าน สามารถปฏิบัติได้จริงในระดับมาก 2) ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในของโรงเรียนด้านการวางแผนเตรียมการ ได้แก่ ครูขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักรู้ต่อกระบวนการนิเทศภายใน แนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้ด้วยการประชุม ชี้แจง และอบรมครูให้ทราบถึงกระบวนการ และความสำคัญของการนิเทศภายใน 3) ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ครูไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการนิเทศภายใน และโรงเรียนไม่มีคู่มือให้ครูปฏิบัติ แนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้ ได้แก่ ดำเนินการกำกับติดตามผลการนิเทศ และจัดทำคู่มือให้ครูได้ยึดถือเป็นแนวทาง

ในการปฏิบัติ 4) ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในด้านการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติการ เกี่ยวข้องกับการดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานและครูขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศ แนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นดังกล่าวโดยปรับการปฏิบัติงานให้มีความยืดหยุ่นและมีคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน 5) ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายใน ด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ เกี่ยวข้องกับโรงเรียนไม่นำผลการนิเทศภายในปรับปรุงและพัฒนางานการบริหารโรงเรียน แนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้ โดยให้คณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในรายงานผลการนิเทศต่อผู้บริหารและผู้บริหารนำผลการนิเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของครู

ดวงใจ ศรไชย (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการนิเทศภายในพบว่า (2.1) บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยมีด้านวางแผนการนิเทศ ด้านให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน ด้านลงมือปฏิบัติ ด้านสร้างเสริมกำลังใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนด้านประเมินผลการนิเทศ ไม่แตกต่างกัน (2.2) บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน (2.3) บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

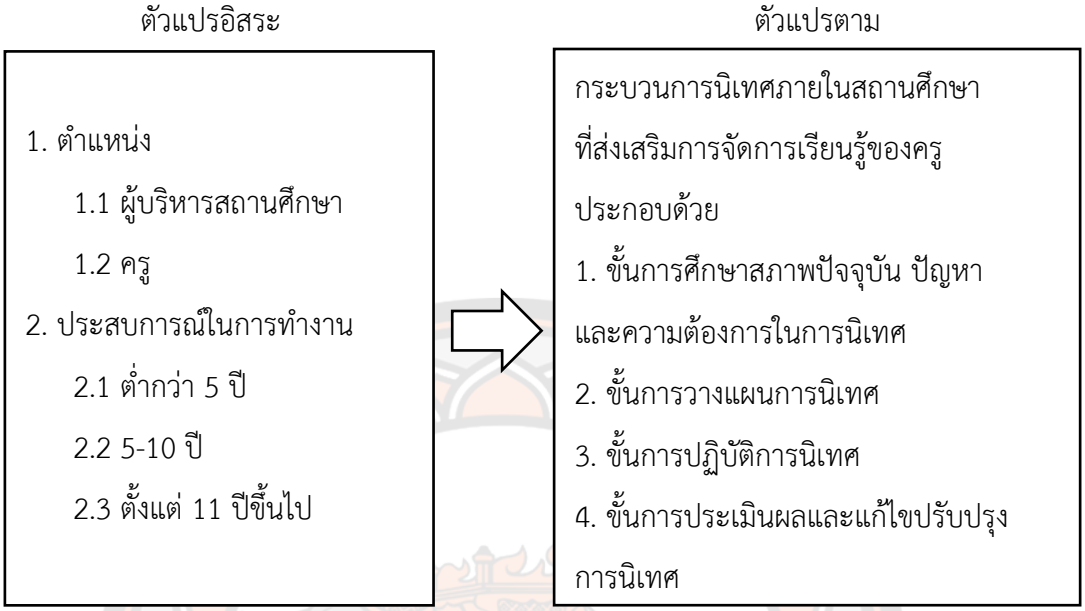

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้มีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวมรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน และครู จำนวน 1,679 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,840 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน และครู จำนวน 159 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น จำนวน 320 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครูได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนแต่ละอำเภอในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ที่ตั้งสถานศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
อำเภอเมืองกำแพงเพชร	73	795	868	73	75	148
อำเภอไทรงาม	23	256	279	23	25	48
อำเภอพรานกระต่าย	31	307	338	31	29	60
อำเภอลานกระบือ	21	200	221	21	19	40
อำเภอโกสัมพีนคร	13	121	134	13	11	24
รวม	161	1,678	1,840	161	159	320

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ณ วันที่ 30 เมษายน 2564

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ประกอบไปด้วย 4 ขั้น คือ ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ ขั้นการวางแผนการนิเทศ ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ และขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ ลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert Scale) ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended question)

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

2.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.4 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5 นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้สำนวนภาษาโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะและข้อคำถาม รายนามผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.5.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2.5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถิรวิท ไพรมหานิยม อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2.5.3 นายบุญส่ง บำรุงสุข ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

โดยเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้อง มีดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามเนื้อหา/จุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามเนื้อหา/จุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามเนื้อหา/จุดประสงค์

2.6 นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

IOC ≥ 0.5 ถือว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา

IOC < 0.5 ถือว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ปรากฏว่าได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 (ผลการหาคุณภาพเครื่องมือ อยู่ในภาคผนวก ค หน้า 112)

2.7 ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมตามค่า IOC และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.8 นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coeffient) ของคอนบัค (Cronbach) พบว่า อยู่ที่ระดับ 0.98 (ผลการหาคุณภาพเครื่องมือ อยู่ในภาคผนวก ง หน้า 117)

2.9 นำข้อมูลการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวมรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

2. ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในการตอบแบบสอบถาม โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าทางสถิติ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentile)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. แปลความหมายค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. เปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 วิเคราะข้อมูลดังนี้

4.1 เปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test independent samples)

4.2 เปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe’s method)

5. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

3.1 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

3.2 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารสถานศึกษา	161	50.31
ครู	159	49.69
รวม	**320**	**100**

จากตาราง 3 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามตำแหน่ง แบ่งออกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 50.31 และครู มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 49.69

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	83	25.94
5 - 10 ปี	132	41.25
ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป	105	32.81
รวม	**320**	**100**

จากตาราง 4 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แบ่งออกเป็น ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 25.94 ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 41.25 และผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 32.81

ตอนที่ 2 ผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มี 4 ขั้น คือ 1) ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ 2) ขั้นการวางแผนการนิเทศ 3) ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ และ 4) ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ ดังปรากฏในตาราง 5 – 9

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวม

ขั้น	กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	(n= 320)		ระดับการปฏิบัติ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ	4.47	0.59	มาก
2	ขั้นการวางแผนการนิเทศ	4.53	0.56	มากที่สุด
3	ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ	4.49	0.54	มาก
4	ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ	4.47	0.61	มาก
	รวม	**4.48**	**0.59**	**มาก**

จากตาราง 5 พบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.48) และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ขั้นการวางแผนการนิเทศ ($\bar{X}$=4.53) และขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ ($\bar{X}$=4.47) และขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ ($\bar{X}$=4.47)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ

ข้อ	ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ	(n=320)		ระดับการปฏิบัติ
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ผู้บริหารและครูร่วมกันสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มากำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน	4.36	0.66	มาก
2	ผู้บริหารและครูศึกษาสภาพปัจจุบัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา	4.43	0.61	มาก
3	ผู้บริหารและครูศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อกำหนดขอบเขตของความจำเป็นในการนิเทศภายใน	4.36	0.66	มาก
4	ผู้บริหารและครูนำนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษามาวิเคราะห์เพื่อกำหนดความจำเป็นในการนิเทศภายใน	4.50	0.62	มาก
5	ผู้บริหารและครูนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาสรุปเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน	4.48	0.61	มาก
6	ผู้บริหารและครูศึกษาความต้องการในการนิเทศภายในจากผลการนิเทศในครั้งที่ผ่านมา	4.49	0.61	มาก
7	ผู้บริหารและครูนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริง และนำไปใช้วางแผนการดำเนินงานนิเทศภายใน	4.49	0.62	มาก
	รวม	**4.47**	**0.59**	**มาก**

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 4 ผู้บริหารและครูนำนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษามาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดความจำเป็นในการนิเทศภายใน ($\bar{X}$= 4.50) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 6 ผู้บริหารและครูศึกษาความต้องการในการนิเทศภายในจากผลการนิเทศในครั้งที่ผ่านมา ($\bar{X}$= 4.49) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารและครูร่วมกันสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มากำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน และข้อ 3 ผู้บริหารและครูศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อกำหนดขอบเขตของความจำเป็นในการนิเทศภายใน ($\bar{X}$= 4.36)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการวางแผนการนิเทศ

ข้อ	ขั้นการวางแผนการนิเทศ	(n=320)		ระดับการปฏิบัติ
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน	4.63	0.58	มากที่สุด
2	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างชัดเจน	4.58	0.57	มากที่สุด
3	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายในอย่างชัดเจน	4.48	0.61	มาก
4	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการมาจัดทำโครงการนิเทศภายใน	4.44	0.68	มาก
5	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำแผนการนิเทศภายในโดยระบุขั้นตอนรายละเอียดของกิจกรรมในการนิเทศอย่างชัดเจน	4.50	0.59	มาก
6	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	4.53	0.61	มากที่สุด
7	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในประชุมชี้แจงเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และมอบหมายงานตรงความสามารถของผู้นิเทศ	4.44	0.60	มาก
8	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดปฏิทินกิจกรรม รายละเอียด เป้าหมาย ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการนิเทศภายใน	4.41	0.63	มาก

ข้อ	ขั้นการวางแผนการนิเทศ	(n=320)		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	การปฏิบัติ
9	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือในการประเมินผลการนิเทศภายในเป็นปัจจุบัน	4.37	0.68	มาก
10	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูก่อนดำเนินการนิเทศภายใน	4.38	0.68	มาก
	รวม	**4.53**	**0.56**	**มากที่สุด**

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการวางแผนการนิเทศ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน ($\bar{X}$=4.63) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 2 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างชัดเจน ($\bar{X}$=4.58) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 9 คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือในการประเมินผลการนิเทศภายในเป็นปัจจุบัน ($\bar{X}$=4.37)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ

ข้อ	ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ	(n=320)		ระดับการปฏิบัติ
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ผู้นิเทศปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายใน	4.51	0.57	มากที่สุด
2	ผู้นิเทศมีการกระตุ้นให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน	4.48	0.61	มาก
3	ผู้นิเทศมีเครื่องมือ วิธีการ กิจกรรม และเทคนิคต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับอุปสรรค ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู	4.36	0.62	มาก
4	ผู้นิเทศสร้างบรรยากาศในการนิเทศให้มีความเป็นกันเองและสามารถดำเนินการนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง	4.50	0.60	มาก
5	ผู้นิเทศมีการกำกับ ติดตามให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์	4.45	0.62	มาก
6	ผู้นิเทศให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้รับการนิเทศ	4.52	0.59	มากที่สุด
7	ผู้นิเทศสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนรู้	4.53	0.59	มากที่สุด
8	ผู้นิเทศประชุมหลังการดำเนินงานนิเทศภายในทุกครั้งเพื่อสรุปปัญหาที่พบในการนิเทศภายใน	4.41	0.66	มาก
9	ผู้นิเทศปฏิบัติการนิเทศภายในตามปฏิทินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	4.45	0.63	มาก
	รวม	**4.49**	**0.54**	**มาก**

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 7 ผู้นิเทศสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$=4.53) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 6 ผู้นิเทศให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้รับการนิเทศ ($\bar{X}$=4.52) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 ผู้นิเทศมีเครื่องมือ วิธีการ กิจกรรม และเทคนิคต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับอุปสรรค ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู ($\bar{X}$=4.36)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ

ข้อ	ขั้นการประเมินผล และแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ	(n=320)		ระดับ การปฏิบัติ
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุมปรึกษาหารือสรุปผลหลังจากการปฏิบัติการนิเทศภายใน	4.37	0.68	มาก
2	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน	4.43	0.65	มาก
3	ผู้รับการนิเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน	4.41	0.65	มาก
4	ผู้นิเทศประเมินผลการนิเทศภายในตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในโครงการนิเทศภายใน	4.42	0.61	มาก
5	ผู้นิเทศสรุปผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบทุกครั้ง เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	4.47	0.62	มาก
6	ผู้นิเทศแจ้งผลการนิเทศภายในให้กับบุคลากรในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน	4.43	0.69	มาก
7	ผู้นิเทศนำผลการประเมินการนิเทศภายในที่เกิดปัญหามาหาสาเหตุเพื่อหาทางแก้ไข	4.47	0.64	มาก
8	ผู้นิเทศดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย	4.41	0.66	มาก
9	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.43	0.66	มาก
	รวม	**4.47**	**0.61**	**มาก**

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 5 ผู้นิเทศสรุปผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบทุกครั้งเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ และข้อ 7 ผู้นิเทศนำผลการประเมินการนิเทศภายในที่เกิดปัญหามาหาสาเหตุเพื่อหาทางแก้ไข ($\bar{X}$=4.47) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 2 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน ข้อ 6 ผู้นิเทศแจ้งผลการนิเทศภายในให้กับบุคลากรในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน และข้อ 9 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$=4.43) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 1 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุมปรึกษาหารือสรุปผลหลังจากการปฏิบัติการนิเทศภายใน ($\bar{X}$=4.37)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

3.1 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ดังปรากฏในตาราง 10-15

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวม

ขั้น	กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=161)		ครู (n=159)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศ	4.21	0.55	4.74	0.50	1.25	0.26
2	ขั้นการวางแผนการนิเทศ	4.27	0.57	4.80	0.42	27.65*	0.00
3	ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ	4.23	0.48	4.75	0.46	0.28	0.60
4	ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ	4.16	0.59	4.77	0.46	5.47*	0.02
	รวม	**4.19**	**0.57**	**4.79**	**0.43**	**9.18***	**0.00**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายขั้น พบว่า ขั้นการวางแผนการนิเทศ และขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ จำแนกตามตำแหน่ง

ข้อ	ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=161)		ครู (n=159)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D	$\bar{x}$	S.D.		
1	ผู้บริหารและครูร่วมกันสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มากำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน	4.08	0.63	4.65	0.55	0.83	0.36
2	ผู้บริหารและครูศึกษาสภาพปัจจุบันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา	4.17	0.60	4.69	0.52	0.13	0.72
3	ผู้บริหารและครูศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อกำหนดขอบเขตของความจำเป็นในการนิเทศภายใน	4.06	0.65	4.67	0.57	0.22	0.64
4	ผู้บริหารและครูนำนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดความจำเป็นในการนิเทศภายใน	4.25	0.62	4.75	0.51	12.35*	0.00
5	ผู้บริหารและครูนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาสรุปเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน	4.25	0.63	4.70	0.51	8.09*	0.01
6	ผู้บริหารและครูศึกษาความต้องการในการนิเทศภายในจากผลการนิเทศในครั้งที่ผ่านมา	4.21	0.60	4.77	0.48	9.15*	0.00

ข้อ	ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=161)		ครู (n=159)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D	$\bar{x}$	S.D.		
7	ผู้บริหารและครูนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริงและนำไปใช้วางแผนการดำเนินงานนิเทศภายใน	4.26	0.64	4.73	0.51	13.37*	0.00
	รวม	**4.21**	**0.55**	**4.74**	**0.50**	**1.25**	**0.26**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ พบว่าไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ข้อ 4 ผู้บริหารและครูนำนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษามาวิเคราะห์เพื่อกำหนดความจำเป็นในการนิเทศภายใน ข้อ 5 ผู้บริหารและครูนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาสรุปเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน ข้อ 6 ผู้บริหารและครูศึกษาความต้องการในการนิเทศภายในจากผลการนิเทศในครั้งที่ผ่านมา และข้อ 7 ผู้บริหารและครูนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริง และนำไปใช้วางแผนการดำเนินงานนิเทศภายในมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการวางแผนการนิเทศ จำแนกตามตำแหน่ง

ข้อ	ขั้นการวางแผนการนิเทศ	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=161)		ครู (n=159)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน	4.47	0.64	4.79	0.45	61.09*	0.00
2	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างชัดเจน	4.39	0.60	4.77	0.46	39.82*	0.00
3	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายในอย่างชัดเจน	4.22	0.62	4.74	0.48	10.11*	0.00
4	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการมาจัดทำโครงการนิเทศภายใน	4.16	0.72	4.73	0.49	21.89*	0.00
5	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำแผนการนิเทศภายในโดยระบุขั้นตอนรายละเอียดของกิจกรรมในการนิเทศอย่างชัดเจน	4.28	0.61	4.72	0.47	15.48*	0.00
6	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	4.29	0.66	4.78	0.45	42.25*	0.00

ข้อ	ขั้นการวางแผนการนิเทศ	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=161)		ครู (n=159)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
7	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในประชุมชี้แจงเป้าหมาย วัตถุประสงค์และมอบหมายงานตรงความสามารถของผู้นิเทศ	4.17	0.58	4.72	0.46	1.39	0.24
8	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดปฏิทินกิจกรรม รายละเอียดเป้าหมาย ตัวบ่งชี้ ความสำเร็จในการนิเทศภายใน	4.11	0.63	4.71	0.47	1.13	0.29
9	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือในการประเมินผลการนิเทศภายในเป็นปัจจุบัน	4.02	0.65	4.72	0.51	0.01	0.93
10	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูก่อนดำเนินการนิเทศภายใน	4.06	0.67	4.71	0.51	1.47	0.23
	รวม	**4.27**	**0.57**	**4.80**	**0.42**	**27.65***	**0.00**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ขั้นการวางแผนการนิเทศ พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ข้อ 7 คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในประชุมชี้แจงเป้าหมาย วัตถุประสงค์และมอบหมายงานตรงความสามารถของผู้นิเทศ ข้อ 8 คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนด

ปฏิทินกิจกรรม รายละเอียด เป้าหมาย ตัวบ่งชี้ ความสำเร็จในการนิเทศภายใน ข้อ 9 คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือในการประเมินผลการนิเทศภายในเป็นปัจจุบัน และข้อ 10 คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูก่อนดำเนินการนิเทศภายในมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ จำแนกตามตำแหน่ง

ข้อ	ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=161)		ครู (n=159)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ผู้นิเทศปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายใน	4.29	0.58	4.73	0.47	10.15*	0.00
2	ผู้นิเทศมีการกระตุ้นให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน	4.23	0.62	4.74	0.48	10.77*	0.00
3	ผู้นิเทศมีเครื่องมือ วิธีการ กิจกรรม และเทคนิคต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับอุปสรรคปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู	4.04	0.56	4.69	0.52	6.85*	0.01
4	ผู้นิเทศสร้างบรรยากาศในการนิเทศให้มีความเป็นกันเอง และสามารถดำเนินการนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง	4.32	0.63	4.69	0.52	11.45*	0.00
5	ผู้นิเทศมีการกำกับ ติดตามให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์	4.17	0.57	4.73	0.52	0.34	0.56
6	ผู้นิเทศให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้รับการนิเทศ	4.30	0.61	4.74	0.47	19.58*	0.00

ข้อ	ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=161)		ครู (n=159)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
7	ผู้นิเทศสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนรู้	4.30	0.61	4.77	0.47	25.71*	0.00
8	ผู้นิเทศประชุมหลังการดำเนินงานนิเทศภายในทุกครั้งเพื่อสรุปปัญหาที่พบในการนิเทศภายใน	4.12	0.66	4.71	0.51	2.77	0.10
9	ผู้นิเทศปฏิบัติการนิเทศภายในตามปฏิทินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	4.18	0.65	4.72	0.48	9.47*	0.00
	รวม	**4.23**	**0.48**	**4.75**	**0.46**	**0.28**	**0.60**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ข้อ 1 ผู้นิเทศปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายใน ข้อ 2 ผู้นิเทศมีการกระตุ้นให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน ข้อ 3 ผู้นิเทศมีเครื่องมือ วิธีการกิจกรรม และเทคนิคต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับอุปสรรค ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู ข้อ 4 ผู้นิเทศสร้างบรรยากาศในการนิเทศให้มีความเป็นกันเองและสามารถดำเนินการนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง ข้อ 6 ผู้นิเทศให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้รับการนิเทศ ข้อ 7 ผู้นิเทศสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนรู้ ข้อ 9 ผู้นิเทศปฏิบัติการนิเทศภายในตามปฏิทินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ จำแนกตามตำแหน่ง

ข้อ	ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=161)		ครู (n=159)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุมปรึกษาหารือสรุปผล หลังจากการปฏิบัติการนิเทศภายใน	4.01	0.63	4.73	0.51	0.13	0.71
2	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน	4.12	0.64	4.74	0.50	3.57	0.06
3	ผู้รับการนิเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน	4.14	0.65	4.69	0.53	1.43	0.23
4	ผู้นิเทศประเมินผลการนิเทศภายในตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในโครงการนิเทศภายใน	4.11	0.56	4.74	0.48	0.14	0.70
5	ผู้นิเทศสรุปผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบทุกครั้งเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	4.21	0.65	4.72	0.48	12.12*	0.00
6	ผู้นิเทศแจ้งผลการนิเทศภายในให้กับบุคลากรในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน	4.12	0.73	4.75	0.46	24.22*	0.00
7	ผู้นิเทศนำผลการประเมินการนิเทศภายในที่เกิดปัญหามาหาสาเหตุเพื่อหาทางแก้ไข	4.17	0.65	4.77	0.46	14.42*	0.00
8	ผู้นิเทศดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย	4.09	0.66	4.74	0.48	3.50	0.06

ข้อ	ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=161)		ครู (n=159)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
9	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.12	0.67	4.74	0.48	7.57*	0.01
	รวม	**4.16**	**0.59**	**4.77**	**0.46**	**5.47***	**0.02**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ข้อ 1 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุมปรึกษาหารือสรุปผลหลังจากการปฏิบัติการนิเทศภายใน ข้อ 2 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน ข้อ 3 ผู้รับการนิเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน ข้อ 4 ผู้นิเทศประเมินผลการนิเทศภายในตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในโครงการนิเทศภายในและข้อ 8 ผู้นิเทศดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	ต่ำกว่า 5 ปี (1) (n=83)		5-10 ปี (2) (n=132)		ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (3) (n=105)		F-test	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
1	ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ	4.43	0.68	4.42	0.50	4.57	0.60	2.29	0.10	
2	ขั้นการวางแผนการนิเทศ	4.53	0.61	4.46	0.54	4.63	0.54	2.57	0.08	
3	ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ	4.54	0.55	4.42	0.54	4.54	0.52	2.15	0.12	
4	ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ	4.41	0.78	4.44	0.56	4.54	0.52	1.31	0.27	
	รวม	**4.47**	**0.69**	**4.47**	**0.55**	**4.51**	**0.56**	**0.20**	**0.82**	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ดังปรากฏในตาราง 16-19

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อ	ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ	ต่ำกว่า 5 ปี (1) (n=83)		5-10 ปี (2) (n=132)		ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (3) (n=105)		F-test	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
1	ผู้บริหารและครูร่วมกันสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มากำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน	4.39	0.76	4.30	0.65	4.43	0.57	1.27	0.28	
2	ผู้บริหารและครูศึกษาสภาพปัจจุบัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา	4.36	0.71	4.41	0.57	4.50	0.59	1.37	0.26	
3	ผู้บริหารและครูศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อกำหนดขอบเขตของความจำเป็นในการนิเทศภายใน	4.37	0.76	4.24	0.68	4.50	0.61	4.09*	0.02	3>1, 1>2

ข้อ	ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ	ต่ำกว่า 5 ปี (1) (n=83)		5-10 ปี (2) (n=132)		ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (3) (n=105)		F-test	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
4	ผู้บริหารและครูนำนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษามาวิเคราะห์เพื่อกำหนดความจำเป็นในการนิเทศภายใน	4.45	0.74	4.51	0.55	4.54	0.61	0.58	0.56	
5	ผู้บริหารและครูนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาสรุปเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน	4.39	0.71	4.47	0.50	4.56	0.65	1.95	0.14	
6	ผู้บริหารและครูศึกษาความต้องการในการนิเทศภายในจากผลการนิเทศในครั้งที่ผ่านมา	4.58	0.63	4.36	0.53	4.57	0.66	4.78*	0.01	1>3, 3>2
7	ผู้บริหารและครูนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริงและนำไปใช้วางแผนการดำเนินงานนิเทศภายใน	4.52	0.63	4.37	0.62	4.63	0.59	5.20*	0.01	3>1, 1>2
	รวม	**4.43**	**0.60**	**4.42**	**0.50**	**4.57**	**0.60**	**2.29**	**0.10**	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ พบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 3 ผู้บริหารและครูศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อกำหนดขอบเขตของความจำเป็นในการนิเทศภายใน ข้อ 6 ผู้บริหารและครูศึกษาความต้องการในการนิเทศภายในจากผลการนิเทศในครั้งที่ผ่านมา และข้อ 7 ผู้บริหารและครูนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริงและนำไปใช้วางแผนการดำเนินงานนิเทศภายใน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการวางแผนการนิเทศ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อ	ขั้นการวางแผนการนิเทศ	ต่ำกว่า 5 ปี (1) (n=83)		5-10 ปี (2) (n=132)		ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (3) (n=105)		F-test	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
1	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน	4.67	0.57	4.51	0.61	4.75	0.52	5.73*	0.00	3>2, 2>1
2	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างชัดเจน	4.48	0.67	4.55	0.56	4.70	0.46	4.13*	0.02	3>2, 2>1
3	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายในอย่างชัดเจน	4.45	0.67	4.39	0.61	4.61	0.55	3.84*	0.02	3>1, 1>2
4	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการมาจัดทำโครงการนิเทศภายใน	4.37	0.74	4.43	0.64	4.50	0.67	0.89	0.41	

ข้อ	ขั้นการวางแผนการนิเทศ	ต่ำกว่า 5 ปี (1) (n=83)		5-10 ปี (2) (n=132)		ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (3) (n=105)		F-test	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
5	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำแผนการนิเทศภายในโดยระบุขั้นตอนรายละเอียดของกิจกรรมในการนิเทศอย่างชัดเจน	4.43	0.67	4.44	0.60	4.62	0.49	3.44*	0.03	3>2, 2>1
6	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	4.51	0.63	4.36	0.59	4.77	0.54	14.70*	0.00	3>1, 1>2
7	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในประชุมชี้แจงเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และมอบหมายงานตรงความสามารถของผู้นิเทศ	4.47	0.63	4.31	0.58	4.59	0.55	6.81*	0.00	3>1, 1>2
8	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดปฏิทินกิจกรรม รายละเอียดเป้าหมาย ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการนิเทศภายใน	4.42	0.72	4.30	0.60	4.53	0.57	4.27*	0.02	3>1, 1>2
9	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือในการประเมินผลการนิเทศภายในเป็นปัจจุบัน	4.40	0.80	4.39	0.61	4.32	0.66	0.35	0.71	

ข้อ	ขั้นการวางแผนการนิเทศ	ต่ำกว่า 5 ปี (1) (n=83)		5-10 ปี (2) (n=132)		ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (3) (n=105)		F-test	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
10	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูก่อนดำเนินการนิเทศภายใน	4.43	0.68	4.27	0.66	4.50	0.67	3.75*	0.03	3>1, 1>2
	รวม	**4.53**	**0.61**	**4.46**	**0.54**	**4.63**	**0.54**	**2.57**	**0.08**	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ขั้นการวางแผนการนิเทศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 4 คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการมาจัดทำโครงการนิเทศภายใน และข้อ 9 คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือในการประเมินผลการนิเทศภายในเป็นปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อ	ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ	ต่ำกว่า 5 ปี (1) (n=83)		5-10 ปี (2) (n=132)		ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (3) (n=105)		F-test	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
1	ผู้นิเทศปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายใน	4.59	0.61	4.45	0.54	4.51	0.57	1.63	0.20	
2	ผู้นิเทศมีการกระตุ้นให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน	4.58	0.54	4.36	0.66	4.56	0.57	4.55*	0.01	1>3, 3>2
3	ผู้นิเทศมีเครื่องมือ วิธีการ กิจกรรม และเทคนิคต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับอุปสรรค ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู	4.41	0.65	4.37	0.67	4.31	0.67	0.55	0.58	
4	ผู้นิเทศสร้างบรรยากาศในการนิเทศให้มีความเป็นกันเองและสามารถดำเนินการนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง	4.49	0.57	4.42	0.67	4.61	0.53	3.04*	0.05	3>1, 1>2

ข้อ	ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ	ต่ำกว่า 5 ปี (1) (n=83)		5-10 ปี (2) (n=132)		ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (3) (n=105)		F-test	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
5	ผู้นิเทศมีการกำกับ ติดตามให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์	4.51	0.65	4.34	0.64	4.53	0.54	3.42*	0.03	3>1, 1>2
6	ผู้นิเทศให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้รับการนิเทศ	4.58	0.54	4.33	0.60	4.70	0.54	12.61*	0.00	3>1, 1>2
7	ผู้นิเทศสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนรู้	4.63	0.53	4.39	0.59	4.63	0.61	6.25*	0.00	3>2, 1>2
8	ผู้นิเทศประชุมหลังการดำเนินงานนิเทศภายในทุกครั้ง เพื่อสรุปปัญหาที่พบในการนิเทศภายใน	4.40	0.75	4.34	0.64	4.51	0.59	2.08	0.13	
9	ผู้นิเทศปฏิบัติการนิเทศภายในตามปฏิทินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	4.47	0.72	4.42	0.63	4.48	0.56	0.31	0.73	
	รวม	**4.54**	**0.55**	**4.42**	**0.54**	**4.54**	**0.52**	**2.15**	**0.12**	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1 ผู้นิเทศปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายใน ข้อ 3 ผู้นิเทศมีเครื่องมือ วิธีการ กิจกรรม และเทคนิคต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับอุปสรรค ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู ข้อ 8 ผู้นิเทศประชุมหลังการดำเนินงานนิเทศภายในทุกครั้งเพื่อสรุปปัญหาที่พบในการนิเทศภายใน และข้อ 9 ผู้นิเทศปฏิบัติการนิเทศภายในตามปฏิทินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อ	ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ	ต่ำกว่า 5 ปี (1) (n=83)		5-10 ปี (2) (n=132)		ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (3) (n=105)		F-test	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
1	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุมปรึกษาหารือสรุปผลหลังจากการปฏิบัติการนิเทศภายใน	4.39	0.75	4.26	0.67	4.49	0.61	3.42*	0.03	3>1, 1>2
2	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน	4.39	0.79	4.39	0.55	4.51	0.64	1.38	0.25	
3	ผู้รับการนิเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน	4.29	0.86	4.41	0.55	4.51	0.56	2.80	0.06	
4	ผู้นิเทศประเมินผลการนิเทศภายในตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในโครงการนิเทศภายใน	4.41	0.78	4.36	0.54	4.50	0.52	1.60	0.20	
5	ผู้นิเทศสรุปผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบทุกครั้งเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	4.39	0.78	4.45	0.56	4.55	0.55	1.77	0.17	
6	ผู้นิเทศแจ้งผลการนิเทศภายในให้กับบุคลากรในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน	4.31	0.85	4.42	0.63	4.53	0.59	2.41	0.09	

ข้อ	ขั้นการประเมินผล และแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ	ต่ำกว่า 5 ปี (1) (n=83)		5-10 ปี (2) (n=132)		ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (3) (n=105)		F-test	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
7	ผู้นิเทศนำผลการประเมินการนิเทศภายในที่เกิดปัญหามาหาสาเหตุเพื่อหาทางแก้ไข	4.41	0.80	4.39	0.61	4.62	0.49	4.47*	0.01	3>1, 1>2
8	ผู้นิเทศดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย	4.34	0.85	4.38	0.60	4.50	0.56	1.74	0.18	
9	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.34	0.77	4.45	0.65	4.48	0.57	1.12	0.33	
	รวม	**4.41**	**0.78**	**4.44**	**0.56**	**4.54**	**0.52**	**2.41**	**0.09**	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุมปรึกษาหารือสรุปผลหลังจากการปฏิบัติการนิเทศภายใน และข้อ 7 ผู้นิเทศนำผลการประเมินการนิเทศภายในที่เกิดปัญหามาหาสาเหตุเพื่อหาทางแก้ไข แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 320 คน มีผู้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 16.88 ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. ควรสร้างขวัญและกำลังใจ ให้คำปรึกษาร่วมแก้ปัญหาโดยใช้เทคนิค และวิธีการที่หลากหลายในการนิเทศ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ความถี่ 16)

2. ควรมีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและนำผลการนิเทศภายในมาสรุปผล เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป เพราะการนิเทศภายในเป็นหัวใจหลักในพัฒนาการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย (ความถี่ 9)

3. ควรจัดกิจกรรมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาใกล้เคียงถึงผลการนิเทศและนำวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูไปเผยแพร่ รวมทั้งปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย (ความถี่ 9)

4. ควรจัดการประชุมชี้แจง เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศแล้วสำรวจความต้องการและความจำเป็นอย่างแท้จริง เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา (ความถี่ 8)

5. ควรแจ้งผลการนิเทศแก่ครูทุกครั้งเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนต่อไป (ความถี่ 7)

6. ควรนำผลการนิเทศจัดทำเป็นเอกสาร เผยแพร่อย่างเป็นรูปธรรมในหลากหลายช่องทาง (ความถี่ 5)

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน และครู จำนวน 159 คน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น จำนวน 320 คน โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครูได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาแต่ละอำเภอในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ถ้าพบความแตกต่าง ทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการวางแผนการนิเทศ รองลงมาคือ ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ และขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา

และความต้องการในการนิเทศ และขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ เมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นปรากฏผล ดังนี้

1.1 ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารและครูนำนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษามาวิเคราะห์เพื่อกำหนดความจำเป็นในการนิเทศภายใน รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารและครูศึกษาความต้องการในการนิเทศภายในจากผลการนิเทศในครั้งที่ผ่านมา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารและครูร่วมกันสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มากำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน และผู้บริหารและครูศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อกำหนดขอบเขตของความจำเป็นในการนิเทศภายใน

1.2 ขั้นการวางแผนการนิเทศ พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือในการประเมินผลการนิเทศภายในเป็นปัจจุบัน

1.3 ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้นิเทศสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ผู้นิเทศให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้รับการนิเทศ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้นิเทศมีเครื่องมือ วิธีการ กิจกรรม และเทคนิคต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับอุปสรรค ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู

1.4 ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้นิเทศสรุปผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบทุกครั้งเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

และผู้นิเทศนำผลการประเมินการนิเทศภายในที่เกิดปัญหามาหาสาเหตุเพื่อหาทางแก้ไข รองลงมา ได้แก่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน ผู้นิเทศแจ้งผลการนิเทศภายในให้กับบุคลากรในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุมปรึกษาหารือสรุปผลหลังจากการปฏิบัติการนิเทศภายใน

2. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

2.1 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นปรากฏผล ดังนี้

2.1.1 ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.1.2 ขั้นการวางแผนการนิเทศ พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ขั้นการวางแผนการนิเทศ พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.3 ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.1.4 ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นปรากฏผล ดังนี้

2.2.1 ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2.2 ขั้นการวางแผนการนิเทศ พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ขั้นการวางแผนการนิเทศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2.3 ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2.4 ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ พบว่า ในภาพรวมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

1.1 ผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมและรายขั้นอยู่ในระดับมากขึ้นไป ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนรู้

ของครูผู้สอนและเชื่อว่าการนิเทศภายในสามารถช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพมากขึ้น และงานนิเทศการศึกษายังเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาพฤติกรรมการสอนครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของครูผู้เรียนโดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอันเป็นจุดเน้นของการปฏิรูปการศึกษา (ศิริวรรณ อานันทสิทธิ์, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัทมา เจริญลักษ์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นพวรรณ เทศกุล (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนินทิกา อินทรา (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับขั้นอื่น คือ ขั้นการวางแผนการนิเทศ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษานั้นให้ความสำคัญกับการวางแผนการนิเทศ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะงานนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่สำคัญ และจำเป็นต่อการพัฒนาพฤติกรรมการสอนครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันเป็นจุดเน้นของการปฏิรูปการศึกษา การนิเทศการสอนจึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าในบางครั้งแม้ว่าครูผู้สอนจะได้ใช้ความรู้ความสามารถในกิจกรรมที่วางแผนไว้แล้วก็ตาม อาจมีบางอย่างไม่สมบูรณ์ หากมีบุคคลคอยชี้แนะแนะนำ ช่วยเหลือ จะทำให้การสอนเกิดผลดีมีประสิทธิภาพมากกว่าที่กระทำการสอนเพียงคนเดียวหรือนิเทศตนเองได้ ความสำเร็จสูงสุดของการนิเทศการศึกษา คือ “การนิเทศเพื่อการนิเทศ” ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้วนั่นเอง ซึ่งในการจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ต้องปรับปรุงกลยุทธ์ในการนิเทศการศึกษาจากการนิเทศเป็นกลุ่มใหญ่ เป็นนิเทศกลุ่มย่อย และเน้นการนิเทศเป็นรายบุคคลให้มากขึ้น ซึ่งจะต้องปรับปรุงทั้งตัวผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้เกิดการยอมรับการนิเทศและนำไปปฏิบัติ (ศิริวรรณ อานันทสิทธิ์, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมธินี สะไร (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา

อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 จากผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบกับขั้นอื่น คือ ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ และขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ แม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ก็อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ทราบและเข้าใจแนวทางไปในทางเดียวกัน อันจะเป็นผลทำให้เกิดความเข้าใจกันและลดการเกิดปัญหาลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธ์ธีรา โยธราช (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ด้านการศึกษาสภาพความต้องการของการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนิเทศในทุกขั้นตอน แต่อาจมีการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะสภาพการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรคการนิเทศภายใน คือ ผู้นิเทศมีงานที่รับผิดชอบมาก ไม่มีเวลาในการนิเทศ นิเทศไม่ต่อเนื่อง ผู้นิเทศไม่เข้าใจในเรื่องการนิเทศ ขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน ขาดการเตรียมการที่ดี ขาดสื่อและเครื่องมือในการปฏิบัติการนิเทศและประเมินผลการนิเทศ (เกรียงเลิศ ติรธรรมเจริญ, 2544) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เปรมฤดี รักษา (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

2.1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมตำแหน่งที่ต่างกันมีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสอดคล้องกับแนวคิดของ กรองทอง จิรเดชากุล (2550) ว่าสภาพความล้มเหลวของการนิเทศภายในโรงเรียนมาจากผู้บริหาร

ไม่ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนโลกทัศน์แคบ ไม่สามารถสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นได้ ขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะ มีเจตคติเชิงลบต่อการนิเทศภายในโรงเรียน หรือครูในโรงเรียน ขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบต่อการพัฒนางาน ขาดความร่วมมือในองค์กร เกิดความแตกแยก ไม่มีความสามัคคีในหมู่คณะ และแนวโน้มของการพัฒนาต่ำลง ไม่เกิดผลผลิตตามที่คาดหวัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรียา พุทธารักษ์ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง ที่มีตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติการกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันมีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ให้ความสำคัญต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาหามะ ดือเร๊ะ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานภาพรวมไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงใจ ศรไชย (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ ผู้บริหารและครูควรร่วมกันสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และนำมากำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน และร่วมกันศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อกำหนดขอบเขตของความจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา

1.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาควรจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือในการประเมินผลการนิเทศภายในให้เป็นปัจจุบัน

1.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ผู้นิเทศควรมีเครื่องมือ วิธีการ กิจกรรม หรือเทคนิคต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับอุปสรรค ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู

1.4 ด้านการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรมีการประชุมปรึกษาหารือสรุปผลหลังจากการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาทุกครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

2.2 ควรศึกษากระบวนการนิเทศภายในของ “โรงเรียนมาตรฐานสากล” ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละจังหวัดมาเป็นกรณีศึกษาต่อไป

2.3 ควรศึกษาความต้องการของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรกฤศ แหลมสุข. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

กรองทอง จิรเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน.* กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

เกรียงเลิศ ติรธรรมเจริญ. (2544). *การศึกษาสภาพการดำเนินการปัญหาและอุปสรรคการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. (2555). *การจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จรัส อติวิทยาภรณ์. (2554). *หลักการ และทฤษฎีการบริหารทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: เทมการพิมพ์.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ทวีพริ้นท์ (1991) จำกัด.

จิติมา วรรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 1). พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2555). *การนิเทศการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 1). ปัตตานี: สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.

ณัฏฐ์ธนัน ระวีพงษ์. (2557). *กลยุทธ์การบริหารการคงสภาพของสถานศึกษาดีเด่น* (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร

ณัฐรฎา พวงธรรม. (2553). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ดุจฤทัย โพยนอก. (2559). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู กลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2* (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา

ทรงพล เจริญคำ. (2559). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.

ทิศนา แขมมณี และคณะ. (2545). *กระบวนการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางการพัฒนาและปัญหาข้องใจ.* กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).

เทศ แกล้วกสิกรรม. (2553). *หลักการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา Principles of Secondary School Administration* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธวัชพงษ์ รู้บุญ. (2552). *สภาพและปัญหาการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ธัญดา ยงยศยิ่ง. (2560). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3* (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอธิชัย และสุชาติ บางวิเศษ. (2563). *การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นพวรรณ เทศกุล. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประยงค์ เนาวบุตร. (2555). *การจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประเวศ วะสี. (2556). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ (สสวท.).* สืบค้น 20 มิถุนายน 2564, จาก http://lms.thaicyberu.go.th.pdf

ประสาท สหัสทัศน์. (2554). *การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในด้านวิชาการโรงเรียนกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์* (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี จำกัด.

ปัทมา เจริญลักษ์. (2558). *การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร

เปรมฤดี รักษา. (2555). *บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร

พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรตโน. (2558). การบริหารการศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, *4*(2), 320-325.

พัทธ์ธีรา โยธราช. (2559). *การดำเนินงานและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี* (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2550*). ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พุทธชาด แสนอุบล. (2560). *สภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา

ภารดี อนันต์นาวี. (2552). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ชลบุรี: มนตรี.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้.* ปทุมธานี: เทียนวัฒนา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปทุมธานี: ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิตอล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

เมธินี สะไร. (2559). *การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1* (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2553). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา จำกัด.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2557). *การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา จำกัด.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2553). *การนิเทศการสอน: Supervision of Instruction* (พิมพ์ครั้งที่ 7). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วันเพ็ญ ยศตุ้ย. (2556). *การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร

วิชัย ประสิทธิวุฒิเวชช์. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิพ.

วุฒิไกร อ่อนอ้าย (2562). *ความต้องการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดพิษณุโลก* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร

ศิริวรรณ อานันทสิทธิ์. (2545). การนิเทศเชิงระบบ. *วารสารวิทยาจารย์, 101*(1), 18.

ศิลป์ชัย อ่วงตระกูล. (2552). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สมคิด มาวงศ์. (2554). *การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สมปอง ชาสิงห์แก้ว. (2560). *ประสิทธิผลการพัฒนานิสิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.* ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สราวุธ เรืองขจิต. (2561). *การพัฒนารูปแบบกระบวนการนิเทศภายในของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตจังหวัดภาคตะวันออก* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.

สัมมา รธนิธย์. (2556). *หลัก ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สุปรียาอร สีสะแล. (2554). *การศึกษาความต้องการการนิเทศภายในของครูวิทยาศาสตร์ในสถานศึกษา จังหวัดจันทบุรี* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สุรพล เอี่ยมอู่ทรัพย์. (2551). *สอนอย่างไรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.* กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าการพิมพ์.

เสถียร อ่วมพรหม. (2559). *การพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

อธิวัฒน์ พันธ์รัตน์. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

อนินทิกา อินทรา. (2557). *กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2* (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

อรุณี ทองนพคุณ. (2558). *การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อังจิมา คงโอ. (2560). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา

อาหามะ ดือเร๊ะ. (2555). *การบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

อินทิรา จันทรคณา. (2552). *สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลเชียงราย* (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

อุษา คงทอง. (2553). *องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: เทียนวัฒนา.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในงานวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ (แบบสอบถามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1)

1) รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถิรวิท ไพรมหานิยม อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3) นายบุญส่ง บำรุงสุข ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการค้นคว้าอิสระ

เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ เรื่องกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ของนางสาวพรนภา วัดน้อย นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนะ ศรีปัตตา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

2.2 เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

3. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ขอขอบพระคุณที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

นางสาวพรนภา วัดน้อย

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. ตำแหน่ง

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา

☐ ครู

2. ประสบการณ์ในการทำงาน

☐ ต่ำกว่า 5 ปี

☐ 5 - 10 ปี

☐ ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โปรดอ่านรายละเอียดเกี่ยวกับข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ ให้ตรงกับระดับการปฏิบัติ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ						
1	ผู้บริหารและครูร่วมกันสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มากำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน					
2	ผู้บริหารและครูศึกษาสภาพปัจจุบัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา					
3	ผู้บริหารและครูศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อกำหนดขอบเขตของความจำเป็นในการนิเทศภายใน					
4	ผู้บริหารและครูนำนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษามาวิเคราะห์เพื่อกำหนดความจำเป็นในการนิเทศภายใน					
5	ผู้บริหารและครูนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาสรุปเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน					
6	ผู้บริหารและครูศึกษาความต้องการในการนิเทศภายในจากผลการนิเทศในครั้งที่ผ่านมา					
7	ผู้บริหารและครูนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริงและนำไปใช้วางแผนการดำเนินงานนิเทศภายใน					
ขั้นการวางแผนการนิเทศ						
8	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน					
9	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างชัดเจน					
10	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนด					

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	วัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายในอย่างชัดเจน					
11	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการมาจัดทำโครงการนิเทศภายใน					
12	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำแผนการนิเทศภายในโดยระบุขั้นตอนรายละเอียดของกิจกรรมในการนิเทศอย่างชัดเจน					
13	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา					
14	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในประชุมชี้แจงเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และมอบหมายงานตรงความสามารถของผู้นิเทศ					
15	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดปฏิทินกิจกรรม รายละเอียด เป้าหมาย ตัวบ่งชี้ ความสำเร็จในการนิเทศภายใน					
16	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำเอกสารตำรา คู่มือในการประเมินผลการนิเทศภายในเป็นปัจจุบัน					
17	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูก่อนดำเนินการนิเทศภายใน					
ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ						
18	ผู้นิเทศปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายใน					
19	ผู้นิเทศมีการกระตุ้นให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เกิด					

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน					
20	ผู้นิเทศมีเครื่องมือ วิธีการ กิจกรรม และเทคนิคต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับอุปสรรค ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู					
21	ผู้นิเทศสร้างบรรยากาศในการนิเทศให้มีความเป็นกันเองและสามารถดำเนินการนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง					
22	ผู้นิเทศมีการกำกับ ติดตามให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์					
23	ผู้นิเทศให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้รับการนิเทศ					
24	ผู้นิเทศสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนรู้					
25	ผู้นิเทศประชุมหลังการดำเนินงานนิเทศภายในทุกครั้งเพื่อสรุปปัญหาที่พบในการนิเทศภายใน					
26	ผู้นิเทศปฏิบัติการนิเทศภายในตามปฏิทินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง					
ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ						
27	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุมปรึกษาหารือสรุปผลหลังจากการปฏิบัติการนิเทศภายใน					
28	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน					
29	ผู้รับการนิเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน					
30	ผู้นิเทศประเมินผลการนิเทศภายในตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในโครงการนิเทศภายใน					
31	ผู้นิเทศสรุปผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบทุกครั้ง					

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้					
32	ผู้นิเทศแจ้งผลการนิเทศภายในให้กับบุคลากรในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน					
33	ผู้นิเทศนำผลการประเมินการนิเทศภายในที่เกิดปัญหามาหาสาเหตุเพื่อหาทางแก้ไข					
34	ผู้นิเทศดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย					
35	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 (ถ้ามีโปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

ภาคผนวก ค ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามเกี่ยวกับ
กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ							
1	ผู้บริหารและครูร่วมกันสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มากำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ผู้บริหารและครูศึกษาสภาพปัจจุบันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ผู้บริหาร และครูศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อกำหนดขอบเขตของความจำเป็นในการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ผู้บริหารและครูนำนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษามาวิเคราะห์เพื่อกำหนดความจำเป็นในการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	ผู้บริหาร และครูนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาสรุปเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดความต้องการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
	ในการนิเทศภายใน						
6	ผู้บริหารและครูศึกษาความต้องการในการนิเทศภายในจากผลการนิเทศในครั้งที่ผ่านมา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	ผู้บริหารและครูนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริงและนำไปใช้วางแผนการดำเนินงานนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ขั้นการวางแผนการนิเทศ							
8	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการนิเทศภายในอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน นำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการมาจัดทำโครงการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำแผนการนิเทศภายในโดยระบุขั้นตอนรายละเอียดของ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
	กิจกรรมในการนิเทศอย่างชัดเจน						
13	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในประชุมชี้แจงเป้าหมายวัตถุประสงค์ และมอบหมายงานตรงความสามารถของผู้นิเทศ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในกำหนดปฏิทินกิจกรรมรายละเอียด เป้าหมาย ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือในการประเมินผลการนิเทศภายในเป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูก่อนดำเนินการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ							
18	ผู้นิเทศปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	ผู้นิเทศมีการกระตุ้นให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
20	ผู้นิเทศมีเครื่องมือ วิธีการ กิจกรรม และเทคนิคต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับอุปสรรค ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
21	ผู้นิเทศสร้างบรรยากาศในการนิเทศให้มีความเป็นกันเองและสามารถดำเนินการนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	ผู้นิเทศมีการกำกับ ติดตามให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23	ผู้นิเทศให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้รับการนิเทศ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	ผู้นิเทศสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนรู้	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
25	ผู้นิเทศประชุมหลังการดำเนินงานนิเทศภายในทุกครั้งเพื่อสรุปปัญหาที่พบในการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	ผู้นิเทศปฏิบัติการนิเทศภายในตามปฏิทินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ							
27	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุมปรึกษาหารือสรุปผลหลังจากการปฏิบัติการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
29	ผู้รับการนิเทศเข้ามามีส่วนร่วมใน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
	การประเมินผลการนิเทศภายใน						
30	ผู้นิเทศประเมินผลการนิเทศภายในตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในโครงการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ขั้นการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ							
31	ผู้นิเทศสรุปผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบทุกครั้งเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
32	ผู้นิเทศแจ้งผลการนิเทศภายในให้กับบุคลากรในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
33	ผู้นิเทศนำผลการประเมินการนิเทศภายในที่เกิดปัญหามาหาสาเหตุเพื่อหาทางแก้ไข	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
34	ผู้นิเทศดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
35	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ง ผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.988	56

ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๓๙

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๕๐๑ **วันที่** ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย

ด้วย **นางสาวพรนภา วัดน้อย** รหัสประจำตัว **๖๓๐๗๐๕๓๖** นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง **"กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๑"** เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนะ ศรีปัตตา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสนาโยธิน)
รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๕๐๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถิรวิท ไพรมหานิยม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย **นางสาวพรนภา วัดน้อย** รหัสประจำตัว **๖๓๐๗๐๕๓๖** นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง **"กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๑"** เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนะ ศรีปัตตา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสนาโยธิน)
รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๓๙
โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖
๒. นางสาวพรนภา วัดน้อย
โทร ๐๙-๑๐๒๔-๓๗๙๗

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๕๐๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน คุณบุญส่ง บำรุงสุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย **นางสาวพรนภา วัดน้อย** รหัสประจำตัว **๖๓๐๗๐๕๓๖** นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง **"กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๑"** เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนะ ศรีปัตตา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสนาโยธิน)
รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๓๙
โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖
๒. นางสาวพรนภา วัดน้อย
โทร ๐๙-๑๐๒๔-๓๗๙๗

ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ อว 0603.05/**พิเศษ**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

18 สิงหาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย **นางสาวพรนภา วัดน้อย** รหัสประจำตัว 63070536 นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1"** เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนะ ศรีปัตตา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน คณะศึกษาศาสตร์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง)
รักษาราชการแทนหัวหน้าภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-5596-2432
โทรสาร 0-5596-2402